

האגודה
לזכויות
האזרחי

השבועון המצויר לאינפורמציה

רחוב נליקסון 8, תל-אביב
(ליד תיאטרון "אהרן")
ת.ד. 186, פל. (ומני) 66785
מען למברקים: "עולמספר"
משרד המערכת בירושלים:
רחוב דוד המלך (ניליאז),
פול משרד הסער.

עורך הכיתוב:
דוב איתן
הכתב הראשי:
אהרון דולב

העורך הראשי:
אורי אבנרי
ראש המערכת:
שלום כחו

עורך התכנית:
דוש
הצלם הראשי:
מאור גולדמן

עורכי מדורים:
מיכאל אלמו, יחיאל כשן, ניצה נבי, איתמר עילם.
משתתפים בקביעות:
סרנצה נרובנה, רפאל חייט, אוסקר טאובר, פיליס פיאר, יצחק לכני, צבי שש.

ראש-משרד, ירושלים:
דוד רובינר
סופרי-חורף:
מונטי נייקובס, נביראל דנון, שמואל מירון.

הפז"ל: העולם הזה בע"מ, דפוס ישראל, תל-אביב

מכתבים

השחיתות

Quod licet Iosephi—non licet Adiri
ד"ר אריה וגנאר, רמלה
Homo homini ursus
... נבי הציל את מצרים. מי יציל אותנו?
א. ג., תל-אביב
... האם שום מפעל חיוכי לא נוצר בשנה של עברה, רק שחיתות נול רוצה? אולי משחק אורי אבנרי (המחפש את המחר) ברעיון להיות נבי שני בארצנו?

אורי הוכמן, קרית ביאליק
... כחתיק בארץ, ותיק מהמחנות, אסיר לש עבר, חיל מהראשונים, אני מבקש מכב לפרסם מדי שבוע בשבוע על השחיתות במדינה ולגלות בלי כל סחור ואימה את האמת אפילו אם הדבר עלול להיות לכבס.

ג. משה, תל-אביב
הנבירו חיללים במלחמתם בשחיתות.

חיים ריבלין, תל-אביב
יש לציין כי במאמרם על אירידי הצלחתם לש מור על אוניברסיטת... אולם במאמרם על הקצין בודינגר הרחקתם לכת באימפוביטיות. לא ברור לי מדוע שומרים הנכס טינה לאדם אשר כל חסאו הוא שמלא את סקירות הממונים עליו. אה, כאנשי צבא לשעבר, חייבים לדעת ערכה של פקודה מהו... ייתכן ודבר רכישות ממקרה על ידי בודינגר לא היתה חוקית במאה אחת, אולם יורי רחוקה מלהיות עתן ספילי.

אורי טיגר, חיפה
י. רס. ג. (כבני 30), מחנכים מתקדמים, שא לוני עקרב התנ. ובכני 77, מני, לדעת, מוכי שר לעמוד בראש ההסמכה הבלתי נמנעת של חי משטר הקיים. כששאלתי: מה תפאוד? ענו: נפילת המדינה? שחיתות? שמור... מצרים... רק דיקטטור יצילנו... למחרת, כאשר קראתי את העולם הזה (777) הכינותי הכל נזרחת: נליתי כי לעיתונכם השמעת עצומה. אולם לדעתי מארת את שנת תשי"ב עומת שחורים, ובצדק, אבל לא הכרתם, משום מה, את מהירות הכנתם. חשי מבחינת הענוד על צוחרת בנאחז. אנא, חשי תמשו ביתר זהירות בכוחכם הדב.

מרדכי חלמיש, תל-אביב
קראתי את מאמרם על השחיתות המופשטת במי דינה ונודעתי... תקום תנועת שחיתות בשחי תות, בכפיה חרתי, במסלנותי, במדיניות השחור ו "הדבר", תל-אביב
מאמרם על השחיתות 100% תחזקת יריבם... תנן, ירושלים

אנשי השנה

אני מסכים בהחלט כי העיתונאי של השנה היה ירימיהו שמואל... הכל שאנינו איש מערכת העולם הזה... הוא היה עוזר להעלות את רמת חי עיתון.

יוסף רדין איננו, לדעתנו, שחקן השנה. לא שחקן השנה הוא ולא שחקן שנים אחדות. הוא עורנו משחק כמו שחקן לפני שנים: מחקה בלי בושא את מסקין. הוא איננו מסוגל לנחון את תפקידיו ותורו על עצמו כל הזמן. מבטרה התי איס לו מתקיר "לני" כשכברם הכנתם. משקרה היה לו מול של...

א. גיימן, ר. ישראל, תל-אביב

... שחקן.

אני קורא ותיק של העולם הזה ואף. אתם יכולים לנחש, איפוא, כי כנעני אנכי. יותר נכון להגיד שאני נוטה לתורה הכנענית. שפחתי אי קורא לא את התורה אלא הספרות של חי הוא נתחם למיד שית, וספריו שמעון צהאמרת הוא מצויין לה מבחינת ספרותית וכן מבחינת רעיונית. שוב הוכחתי, על ידי זה שלא נתחם את התואר לתיש שיתר כמו משה שמיר, שאינכם הולכים אליו ואינכם מתפעלים מן הכינוי.

אברהם נרד, תל-אביב
אני מסכים לדוד טבק, משה סנה, אפילו יוחנן ברד... אבל מה תפאוד מידר שיש? מכל הסופרים צעירים ותיקים, הוא הפחות ידוע וקורא אותו המספר הקטן ביותר של קוראים.

ר. מצקין, רמת-גן
לא הכמות קבעה, כי אם האיכות.

סרטי השנה

... תחנה במערומית הוא סרט השנה ובטי רייבס שחקנית השנה.

שושנה אבניאל, רמת-גן
הסרט הטוב ביותר שהוצג השנה היה הסרט הטוב ביותר שהוצג במזמן מן הזמנים: חלף עם הרוח.

דוד גנן, תל-אביב
העולם הזה מכניס לרשימת המועמדים רק סרטים שהוצגו לראשונה בשנה זו, לא סרטים המוצגים בארץ בשנית.

הסרט הנרוע ביותר של השנה היה, בלי ספק, קריה נאמנה, שהראה כי בארץ עוד איננו מסוגי לים לעשות סרטים...

דניאל גאנץ, רחובות

הצנחנים

בכתבה על העלאת עצמות הצנחנים (העולם הזה 777) ציינתם כי היו בשרות הצבא הבריטי ותיק נדב על סמך קריאתו בלבד. ידע המעין במכת ביהם ובכתביהם של הצנחנים יודע כי הרצון להי ציל את פליטת יתדות אירוסיה, הוא שרהסם לרדר הרת סכנות זו... בנלל אחור צניתם, אחרי השי היות ממוכות מצד המפקדה הבריטית, הצליחו אמנם לארגן אך פעילות הצלה מצומצמות. מכל מקום, המניע לא היה רצון להרפתקות ונעזות מטעם הצבא הבריטי.

אורי הורביץ, תל-אביב

בוא עיני החנווני הפסיכיות

משך שבועיים היה שלט גדול תלוי על פתח אחת מחנויות המכולת בעיר "למ" כירה: דגים מעוש' נים — ללא הגבלה". איש לא קנה אף דג מעושן אחד. ואז נואש בעל ה- חנות, הגסיר את ה- שלט הגדול והחליפו בשלט קטן בעל כתיב בת שונה: "דגים מעושנים — מחזקים רק לפי נקודות".

אחר נעות מספר נמכרו כל הדגים, הקורא חיים יעקובי, יפו, זוכה בפרס של 1— ליי (עם אותה הכתובת).

בשר במקום נחאם

הכתבה על בשר-נחאם (העולם הזה 777) היתה מאלפת ביותר... חלני שסופרסרם חופי את המסקה הסופית על התפטרותו של נחאם, התפטרות שהוכחשה עוד אותו יום.

אברהם מכלוף, תל-אביב
טעות בידי הקורא מכלוף. התפטרותו של נחאם מראשות החסד לא הוכחשה מעולם. הסערה המתחוללת עתה היא סביב הכללתו ברשימת המייסדים של המפלגה המאוחדת. טוב עשיתם, לשים את הדגש על האיש, להסביר את רקעו ועברו. עכשיו יש לי תפאוד יותר טובה של נחאם מוז שהיתה לי עד כה.

אליהו שרון, תל-אביב
היתם מייסדים לעשות אילו הקרשם את חמי קום ליסיונר ניסיון ולבחירות ארצות-הברית. זה יותר מעניין כי משם בא המזון שלנו.

שולמית גולדברג, רמת-גן

מיצוי טעים

אילו נהנו גם היהודים במחנני חרבים היינו יותר מאושרים. הפולחן של נצרת (העולם הזה 777) היא הראיה.

דוד נעמני, ירושלים
אם לא יותר מאושרים, לפחות יותר שבי-עם.

ארוחה 8000 ל"י! רק בשביל זה אני מוכן לרצות מישהו אם יבטיחו לחמוץ אותי לפולחן... בעל כחנות טובות, חיפה

כדי שתסכם אתר הצד הסמססני עיניי בשחיתות, נחתם את העלאת המסמסס זה. עומדי המחר, חיי אנשי חינוך, איננו חושב שאני מעדיף את "עין תחת עין", שאת ש"י, הם הכינות בחכמתם הבה כי ששלח של נקמה ונקמה שבגדן רק תפוסו לעולל הראשון, לכן החלטנו לתבוע משלום סיי צוי מהעברון הראשון, לישב את הכל בכי טוב.

מרדכי סמסונוב, תל-אביב

נער ומפגדות

יעקב בלצר, כותב במכתבו (העולם הזה 776) כי "הוקלן" צדק בכך שאמר שכל הנער חייב להיות מסלנתי. אינני חושב שאני מעדיף את "הוקלן" מחות מייקב, ואין לי ספק שהוא לא שלף את הבלתי-מסלנתיים וידע להעריך את נאמנותם למי דינה אל יושבם להניד כי אני (ובכלתי מסלנתיים) הגנו חבר הוללים מבחלים בבתיקסה וכי נכר, כי רגע שציטטתם לנו, גם להשחשט. אני מצד נוער בלתי מסלנתי הקריב וקירב את עצמו לא מחות ממנו, ואולי יותר... הנער נלחם מתוך הכרה לא כאשר המפלגה קוראת, אלא כאשר הפולחן קיי ראת.

יעקב שמואל, חיפה

שיכונים וחיללים בשוחררים

אני מציע לערוך בחקולם חזר מרת של כתבות אורות השיכונים שבגבו בשביל ותיקי ההסתדרות, חילי צבא הקבע, אנשי אפועל המזרחי, חברי חות, יוצאי גמניה... ומה נכנת איונו ומי לחיללי חמ' שחוררים, מלבד צייסים למילואים? ו... את החיליים המשותפים הצליח ראש הממשלה ברשימת השיי כון הקמפי. האם הוא אמין שבמלחמת השחורר ובתוצאה ממנו הסכו החיליים את הסכום השני סמטי של 5000 ל"י?

יוסף קמינסקי, חולון

הכפייה הדתית

אני קורא צעיר ושבעונכם בעד שנתיים (שי הוא) נמצא על ידי... הערצתם את עיתונכם, כי בשאון המאמרים לרוע הנער ונישאת חאוביטיות והעל-מסלנתיים. אבל בזמן האחרון חלו שנויים יסודיים. במקום להיות עיתון בלתי תלוי נעשיתם חור-גונים ונשללת עצמכם מטרה להשמיץ את רנשי הרת והקדושה שבעם. ואפילו לחבר סיסמות מוזרות ומשונות כעין קריאה ל"מלחמת שחרור שניה" ואיומים למיניהם.

גרשון קירשנבום, ברוקלין, ניו-יורק

העולם הזה לא תקף את הדת כי אם את הכפייה הדתית. לוא היה הקורא קירשנבום חש את חוק השבת המנוח על גופו, יתכן שגם נבנת היתה שונה.

ה ש ע ר

דיקלה היא בת 19, לידת מושבה (לשעבר) אחת (פתח-תקוה) ומורה בכיתת-ספר יסודי במושבה (לשעבר) אחרת (חדרה). פרט לחינוך ילדים, היא עוסקת בהדרכה במקצוע החביב עליה ביותר: מחול, "שם משפחתי" אמרת דיקלה, מחיכת. "הוא כנעני, אבל אינני כנענית. באמת שלא." החיוך שעל שפתיה מפור את כל החששות בכיוון זה.

„מסביב יהום הסער, אך רא שנו לא ישח...“ דעם שיר ה- פלמ"ח מ-12 אלף גרונות בגבעת ברנר בהפגנת כוח

התפקיד לכנס תוך 10 ימים כינוס המונים, ללא כל מנגנון ארגוני, הוטל על גבר בעל פנים רחבות וסנטר בולט, הנושא באחד השמות הגדולים: מולא כהן. מולא, שהיה איש דגניה, עבר זה עתה למשק אלונים המפ"מי. הוא לקח את הכינוס לידי, ערך את כל ההכנות בגבעת ברנר. בפרסום הכינוס טיפל איש אחר, שגם הוא שימש נושא לסיפורים בלתי-ספורים. ה"פוליטרוק" (בעברית: תרבותניק לוחם) בני מהרשק. הפרסום היה פשוט: כמה מודעות בעיתונים, כמה הזמנות אישיות, בחתימת יגאל אלון. ה"מוכריות" פלשה לחדרו של יצחקי בבנין הועד הפועל של ההסתדרות. קיימה שם מטה בלתי-רשמי (רק שומר הבית ידע על קיומו, כיוון אליו את המבקרים תחת מעטה הקונספירציה, שהיתה — כרוב הקונספירציות של הפלמ"ח — גלויה פחות או יותר לכל איש). האוירה לא היתה אוסטימית ביותר. הימים היו מעטים מדי. יבואו? לא יבואו? כמה? שלושת אלפים, אמרו הפסימיים, חמשת אלפים, אמרו האופטימיים. **בני, כדרכו בקודש**. ביום הכינוס, בשעה 15.00, היו הסידורים מושלמים. בתל-אביב הועמדו כמה אלפי איש לאוטובוסים תוך כמה דקות, בפקודו של מפקד פלוגה בלונדי. בגבעת-ברנר הועמדו במה, תמוגת-ענק של הזקן וגר-תמדי, מיתקנים לכתבות-אש ולמפת-מיכצ"ע מסומנת באורות. חצים נקבעו לכיון את התנועה, חוטים של טלפון-שדה התמשכו לאורך השבילים, במחסן פתוח גדול נעשה סידור כמעט גאוני, שאיפשר הזנת והשקאת עשרת אלפים איש תוך חצי שעה. ובין כל אלה התרוצץ בני מהרשק, כדרכו בקודש, שופע מרץ

„אלוהים היה בינינו. אלוהים עזב אותנו!“ אמר גואל לויצקי, איש משק אלונים לשעבר, שהיה חבר הפלוגה הראשונה של הפלמ"ח עם הקמתו, ב-1941. אולם למשך יום אחד חזר אלוהים, נישק את השדה של גבעת-ברנר. 12,000 איש הרגישו בנשיקה. משך 7 שעות התעלו לרמה של תום-לבב וטוהר אשר לרבים היה נדמה כי אבדו לעולמים. הם באו אל יצחק שדה. הזקן היה עמם. לא רק בקבר אשר לרגליהם, לא רק בתמונה אשר מולם, לא רק בלה-בות של גר-תמדי. רוחו של האיש, חיה ומוחשית כאילו ישב ביניהם, מחייך בעיניו הטובות, שוחחה איתם. 12,000 צעירים וצעירות הקשיבו, שאלו את עצמם, אולי זו הפעם הראשונה משך 3 שנים: „מי אני? מה אני עושה? לאן הגעתי?“ **מולא נכנס לתפקיד**. המיבצע התחיל ביום שצער בעל מצה גבוה ושערות קצרות. מסולסלות ירד מאניה במל חיפה. יגאל אלון חזר. משהו חזר עמו. הוא לא הספיק לחזור אל מיסדה-מחת של מורהו, בשעות האחרונות צילצל לו ישראל גלילי לאנגליה, אך המחת בא לפני שיכול אפילו לארוז את חפציו. אולם משחזר, לפני שבועיים, היה מעשהו הראשון לקרוא ל-כינוס הציבור היחידי שיכול היה להנציח את הזקן מבלי לסבול אותו בשלוליות העכורות של פוליטיקניות מפלגתית. פלמ"ח. פתגם לועזי אומר: „אותם שהודיעו על מותם ב"טעות, סופם להאריך ימים.“ הפלמ"ח, אותו בעל-חי שהו"דעו על מותו פעמים כה רבות, הוכיח שעוד כוחו עמו. הכינוס נקבע. מטה הפלמ"ח, שאיננו קיים, החל פועל.

**אדירה לזכר
יצחק שדה
ולכבודו של
יגאל אלון -
אולי גם להניח
יסוד לתחיית
הפלמ"ח ככח
לוחם במדינה**

מדורתו לא תכבה

מספיק לגדוד של חיל-רגלים. האירגון נתגלה, אחר-כך, כמעשה למיפת. הסידורים הפשוטים, הענייניים, איפשרו הכנות המונים מבלי שיהיה צורך באותם מתקני גדרי-התיל שהפכו נוהג מילכתי במ"ד. אמר צעיר, בנער הערב: "זה היה נורא אופייני לפלמ"ח. אתה בא וחושב שזה ברוך מדי. ואך שהוא הכל מסתדר לבסוף כמו על חמאה. זה בדיוק ההיפך ממה שקורה בצבאות הסדירים בעולם: הכל מבריק והולך בקצב, ולבסוף, איך-שהוא, הכל הופך לברדק!"

הוא לא הסביר את סיבת התופעה המוזרה. היא היתה פשוטה למדי: בניגוד לצבא אות הסדירים בעולם, בהם מבלא כל צדד את הפקיד המצפצף על השאר, נהג הפלמ"ח לסמוך על היוזמה החפשית של אנשיו המחונכים, אשר איש איש במקומו אימץ את שכלו כדי לתרום את הרומתו לפטרה שהוסברה לו כראוי.

יוספלה סיפר סיפור. שעה שהאוטובוסים הראשונים החלו שופכים את תוכנם לתוך החורשה אשר למרגלות גבעת בית-הקברות, ישבו ראשי הפלמ"ח על ספות, כסאות ועל הארץ בחדרה של חברת גבעת-ברנר שושנה ("שוש") ספקטור, מזכירת מטה הפלמ"ח לשעבר. אלמנתו של מפקד הסירה המהוללת שעקבותיו נעלמו במלחמת סוריה. הרבה שמות, שפעם מילאו ברטט לבבות של חיילים, ישבו או שכבו בחדר. יוספלה טבנקין סיפר סיפורים מן התמרון. אורי ברנר, ששכב על הארץ, התעניין בפרטים טופר גראפיים, נחום שריג, איש הנגב, שכב על הספה בעיניים עצומות, כנרדם, אך הפליט מפעם לפעם שאלה חותכת.

לבסוף הגיע יגאל אלון, בלחית שלישי שמכבר הימים, ירוחם כהן, השניים לא נראו

שני דורות: יצחק טבנקין, בן ה-65, ויגאל אלון, בן ה-32, ליד המיקרופון מול הקבר. מאחוריהם: ירוחם כהן, שלישי של אלון, אורי יופה ונחום שריג. בתמונה משמאל: ישראל גלילי, לשעבר ראש המטה הארצי, וישראל ברי-הודה, חבר הכנסת המפ"מי.

קביצת המפקדים: ליד הקבר, בשעת הספדו של טבנקין, מפקדי הפלמ"ח, לפי הסדר:

(1) אורי יופה,	של שוש ספקטור,	שפירא, השנמר,
(2) יוחנן זריה,	מזכירת הפלמ"ח ו-	חנן (פוקס) דשא,
(3) אורי ברנר,	מפקד סירת ה-23,	(8) ישראל גלילי,
(4) נחום שריג,	(6) יוספלה טבנקין,	(10) משה דפני, חתנו
(5) יפתח ספקטור, בנם	(7) כובעו של אברהם	של יצחק שדה.

עייפים. הם עבדו רק עד שלוש בבוקר בגינוסר, תיקתקו במכונית את הנאום אשר יגאל עזר לשאתו בערב, ושכל מלה מגליו היתה מהושבת ומדודה.

האנשים היחידים שעלו, אותה שעה, אל הקבר, היו הוביס, שהופיעו במכוניותיהם, התישבו על ערימות הקש הפוכות שהוכנו להם. סינטיוב גנה, פיקודו החביב של הזר, גבור-ישראל קטוע שתי הרגליים, שהתהלך כמעט כאיש בריא, הפליט את בדיחותיו הרגילות. הוא קבע את הטון ששרר באישים עד גמר הערב. אף כי היה זה, לכאורה, כינוס של אבל על מותו של האיש שהלך לעד מן לפני חודש, לא היה מצב-הרוח מדוכא. להיפך, הוא היה חריף, "לוא ראה זאת הזקן, היה נהגה" אמר מישור. **זורה דיברה אנגלית.** קרוב לשעה 18.30 הופיעו

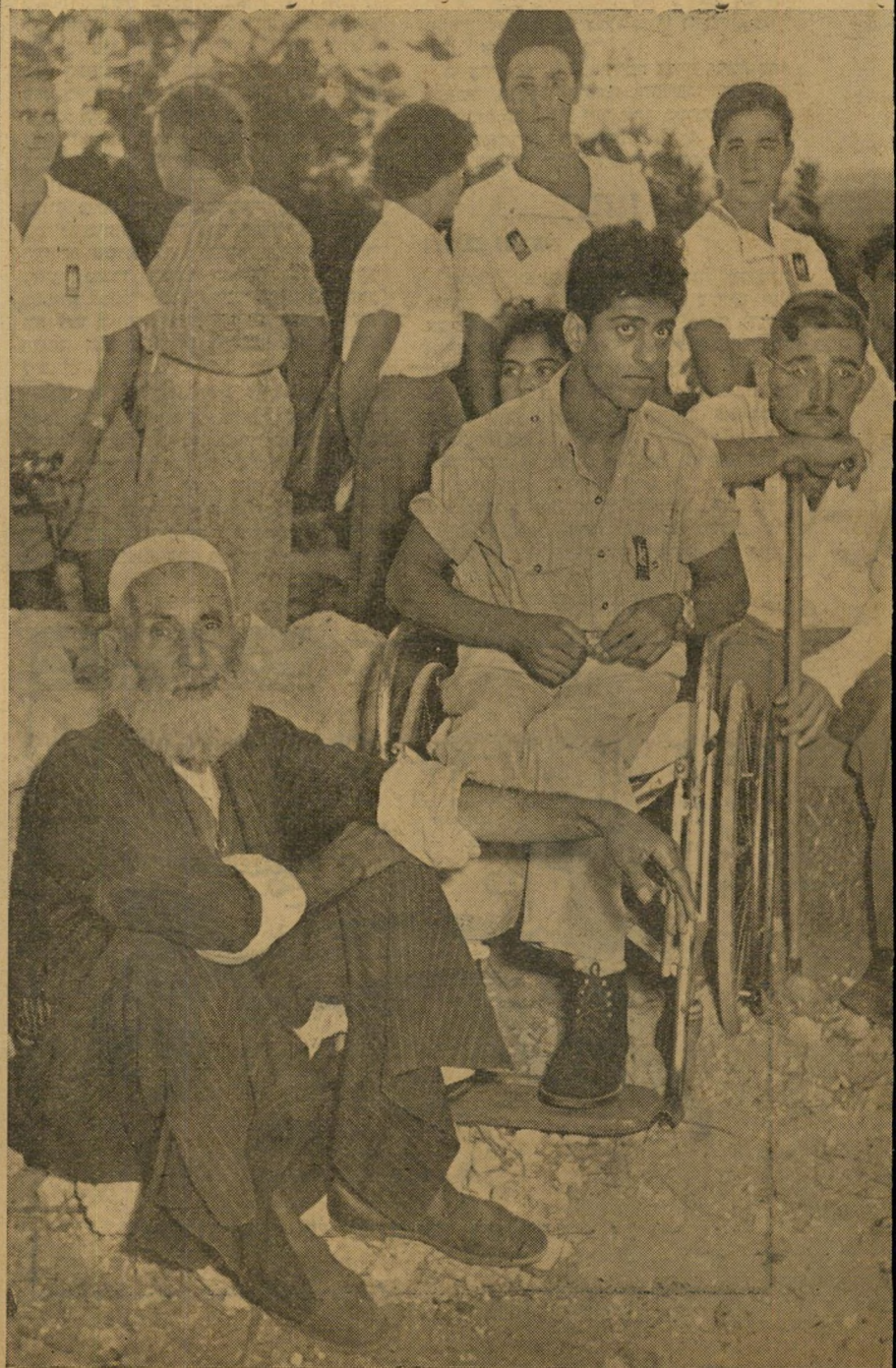
9 דגלי הפלמ"ח הכחולים, בעלי החרב והשבולים הרקרי מות מזהב, בראש התהליכה שהתקדמה לגבעת הקבר. אלופי הפלמ"ח צעדו בראש, כשאחריהם נוהר, בשלי שיות, המחנה העצום של החבראי, נחש-ענק שלא נראה סופו. בשקט גמור הסתדרו ההמונים בדיוק לפי הסדרים שנקבעו מראש: הדגלים, משני צדי הקבר, הנכים לפניו, (המשך בעמוד 14)

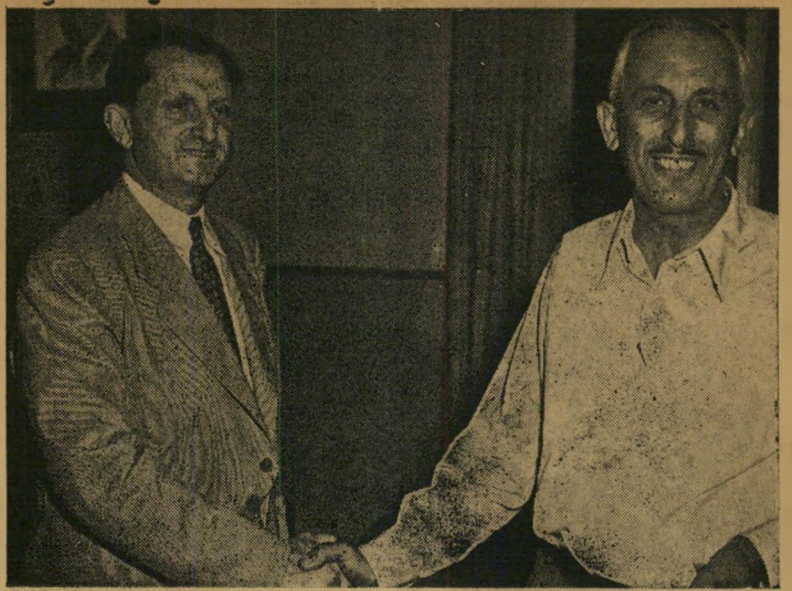

על קבר הזקן: מסביב לגל האבנים שעל הקבר, מתחת לתשעת דגלי הפלמ"ח: איזה טדה, בתו הבכורה של חזקו (ימין), שוש ספקטור וזרובבל גלעד, מחבר שיר הפלמ"ח (נושאים את הדגל), בני מתישק, הפוליטרוק הפלמ"ח, ממפקדי חטיבת הראל (משמאל).

אשת הנשיא: יגאל אלוו מקבל את פני וורה וייצמן, אשת הנשיא. מימין: קבוצת הנכים שישבה ליד הקבר על טרימות של קש מכוסה, כשערכי רובץ לרגליהם. למטה: אחת מקבוצות הרעים שהתקבצו באמפיטיאטרון, בשעת ההפסקות בין טקסי הכינוס.

ראשות עיריית ירושלים: מאליהו אדישר (שמאל) ליצחק קריב
אשכנזי בעל ארשת פנים ספרדית

העם

אשכנזי, בגדנו, בשטנו

החודש היה קל להבחין במעמדו החברתי של כל אזרח בישראל. אם אמר כי השנה חלים החגים בצורה טר"ב — משמע שהיה גותן-עבודה, יצאן או קבלן. כי שלושה ימי חג חלים הפעם בשב"ת, אותם גורמים לאובדן שעות עבודה. אם אמר, לעומת זאת, כי החגים חלים השנה בצורה רעה — משמע שהוא פקיד או פועל העובד לפי חוזה-עבודה, נותן מקבל שעות עבודה גם בשעה שהוא ישן במיטתו. אולם איש לא שאל אם לוח חודש תשרי תשי"ג טוב או רע למדינה. כי במדינה בה מרחפים בחלל מספרים של מאות מיליונים — שילומים מוסכמים, שילומים אפשריים, מג' ביות, הענקות, מלח, אגרות — שוב אין האזרח מתאר עצמו שיש קשר כל שהוא בין מצבו הכלכלי ובין אובדן כמה מיליוני שעות עבודה למשק הלאומי. וכשהיה על חוזה והכרז, ביום הכיפורים, "אשכנזי, בגדנו, בשטנו..." לא עלה על דעתו לכלול בוידוי המספיקים לאדם המתרחץ באמבטיה, אינם מספיקים לאדם השוחה נגד זרם אדיר ועלול לסבוע כל רגע.

הממשלה

דרוש: בית חולים

תמרוניו של בן גוריון נמשכו השבוע בצל"תים. הוא זרק רמז לאחד, שוחח שיחה בלתי מחייבת עם השני, קרץ בעיניו לשלישי, נתן לכולם את ההרגשה שעוד מעט יאבדו את עולמם ובי. גיי יקים ממשלה בלעדית. אותה שעה חדרו פועלים בבגדי-עבודה מלוכלכים לבניין הכנסת, הרסו קירות והקימו מוהללה. תפקידם: להרחיב את המזנון של הכנסת על-ידי צמצום משרד הדואר ומשרד חקוקת הרכיטסים. היה זה צעד חשוב מאד: אם ישאיר בן גוריון את המצב הנוכחי (60 קולות נגד 60 קולות), או אם יצרף לקואליציה יה את 2 ציירי סיעת ליבשיץ-למדן, יצטרפו כל חברי הכנסת להיות נוכחים בכל שעות הישיבה. מתוך ציפיה להצבעה בה עלול העד"רם של ציר אחד או שניים להפיל ממשלה. קיומו של מזנון גדול יהיה עשוי להנעים על החיים את השנהיה בבניין הכנסת.

אמר חבר כנסת נכבד, שעבר ככנסת בן חופש: מוטב להקים במקום גם בית-חולים. הקוריוו הגדול של המצב הוא, בלי ספק, מעמד המפתיע של דוד ליבשיץ וחנה למדן. השניים טעו בשעתו בכל החשבונות שערכו בהתפלגם ממפ"ם, לא הצליחו לקחת עמם אף חלק ועזר מן האופוזיציה שבתוך המפ"ם לגה. ספק גדול הוא אם היו מסוגלים להכניס את עצמם לכנסת השלישית, לוא היו מכריזים זים השבוע על בחירות חדשות. אולם מאחר שהם כבר נמצאים בכנסת וכל קול נוסף חשוב, עלולים השניים לשחק עתה תפקיד המתאים למפלגה שיש בכיס מכניסה כמה רכבות קולות.

ירושלים

כאב ראש מובטח

אולם ישיבות גדוש אורחים, עיתונאים וסתם סקרנים, נכח במחזה שהשיג פרסום רב אחרי החזרות הרבות שקדמו להצגת ה"

כעבור 16 שנה, שנת מלחמת העצמאות הישראלית, אירע לד"ר שטרן המקרה אשר גרם לכך שכיום יעמוד במרכז החדשות של הארץ. הוא הושאל על-ידי ארצות-הברית ליוון, וכשסיים את תפקידו עבר דרך ישראל למשך חמשה וחצי ימים כאורחה של ההסתדרות. ד"ר שטרן הבין כי הארץ זקוקה למומחים ובעלי ידיעות כשלה, הציע את עצמו למשרד העבודה של הארץ כמייפל העבודה בגדול נמלי ישראל, חיפה. כשהגיע מומחה ארץ לחיפה נוכח לדעת כי חוסר דביוס, חוסר נסיון בשיתוף פעולה ופיקוח, הם בעוכרי ייעול העבודה. ואז פיר"ם את הצעותיו: אימון מקצועי של קבוצות הסוארים, הפעלת כיתירות מגובשות ופיקוח על-ידי מומחים מקצועיים. הסיכום הסופי: תפוקת עבודה גדולה יותר שתתבטא לכל הפחות בחסכון מסבב זר באחד הענפים: אניות זרות תפורקנה מהר יותר. התגובה להצעות היתה מפתיעה: שביתת הפועלים וסירוב ועדיהם לשאת פעולה כדי להוציאן לפועל. ד"ר שטרן לא נבהל, כינס מסיבת עיתונאים, גילה את נסיון החבלה ה"פועלי.

השבוע באה העזתו של מומחה הארץ היהודי, יליד רוסיה וחניך אמריקה בן ה-60, על שכרה: הוא קיבל את ההסכמה הכללית של כל השותפים בנמל (כולל: ועדי הפועלים) לשאת פעולה עמו משך ארבעה החודשים הקרובים, עד מועד יציאתו את הארץ — והחלטתו על-ידי אחד מחניכיו הישראליים.

המשק

חלט למלטה

לפני שש שנים החל להגיע מבריטניה ציוד מלא ומשוכלל להקמת מפעל שיפיק מלט פורטלנד מסוג משוכה. למפעל נקבע שם, שמשון, בשל מקומו, בארץ דן העתיקה, לא הרחק מהר"טוב. בסביבה נמצא שפע של אבן סיד, חימר, גיר והיא נראתה מתאימה מכל הבחינות. לפי התכנית עמד המפעל לה"פיק בסוף 1949 25 אלף טון מלט בחודש. אבל התכנית נשתבשה בשל המלחמה. בסוף 1947 הושמד הציוד, והרסו המבנים. רק עם כיסוס המדינה חידשו אנשי שמשון את הע"בונה: בראש החברה הועמד ראש עיריית נתניה עובד בן-עמי, משקיף-חוף עשיר הע"מיד לרשותה סכומי כסף חשובים, הממשלה העניקה אשראי גדול כספי המלוכה האמריקאית, משרד האוצר הבריטי נתן ערבויות כספיות לספקי מכונות בבריטניה. לפי התכ"נית עמד בית-החרושת להורים, כבר בתחילת השנה, מלט בכמויות גדולות, לאזור ירוש"לים.

אם אין כסף. כיוון שלא נמצא קבלן פרטי שיהיה מסוגל לטול על עצמו עבודת בנייה בקנה-מידה כה גדול נאלצה הנהלת שמשון לפנות לסולל-בונה. למרות שזו שר"תפת למפעל מלט אחר, בית-החרושת נשר. לפי החוזה יגששה חברת סולל-בונה לעבודות הבנייה ביולי 1950. מחיר הבניינים ביחד עם הרכבת המכונות עמד לעלות 1,300,000 ל"י. אולם במרוצת הזמן נתגלעו סכסוכים: סולל-בונה דרשה תשלומים מיידיים עבור העבודה;

לחברת שמשון לא היה תמיד כסף מזומן. אבל בכל פעם נמצא מתוך והעבודות נת"משכו, אם כי בקצב מואט. בינתיים הולך ומסתתים בנייניו של מפעל מלט שני של חברת נשר, ברמלה. כמובן ש"סולל-בונה שותפת גם בזה. הנהלת שמשון הנמצאת במצוקה עקב ההתחרות הבלתי-צפויה, מיעוט הרוישה למלט בארץ, חוסר המזומנים, החלה מזרזת את סולל-בונה, דו"רשת ממנה לסיים את עבודת הבניה. השיבה סולל-בונה: "אין כסף — אין בנייה."

שווקים חדשים. כדי לחזק את דרישתה שלחה סולל-בונה מכתב הדורש שמשון תשלום של 200,000 ל"י תוך שלושה שבועות. אחרת — איימה סולל-בונה — תדרוש את פירוק החברה.

חברת שמשון לא נבהלה, הגישה תביעה נגדית לפיצויים בגלל, כפי שהיא טוענת, הש"הית עבודה, חישובים לא מדויקים, בית-המשפט הוציא צו מניעה עד לכירור התבי"עות ההדדיות.

עתה נתגלו שווקים חדשים למפעלי המלט בישראל: בחורכיה, יוון, מלטה, המוכנות לק"לס כמויות ניכרות של התוצרת. יצוא זה עלול לספק עבודה גם לנשר וגם לשמשון. כיוון שהאוצר צמא ביותר למסבב חוץ יש להניח כי הממשלה שהשקיעה כספים בשמשון תעשה לחיסול הסכסוך.

בשורה בלתי נעימה

הגנזמנים הנכבדים, בעלי המניות ה"רגילות והרגילות א של חברת החשמל הישראלי, שהתכנסו בלונדון לאסיפה הכללית ה"שנתית ה-29 של החברה, השבוע, שמעו מפי היושב ראש, וויקאונט הרברט סמואל, את הבשורה הבלתי נעימה שלא יקבלו כל דיבי"דנה לשנת הכספים 1951. הם נאלצו להסתפק בהבטחה שמסר לורד סמואל, כי ממשלה ישראל תסכים להעלות בקרוב את תעריפי מחירי החשמל. אז יגדלו רווחי החברה, מני"ד תיה תשאנה שוב פרי.

כי עתה הולכת ומסתיתמת בניית תחנת כוח, וכאשר תופעל התחנה החדשה, תבוטלנה ההגבלות תופעל. יחד אתן תבוטלנה ההגב"לות במחירים. הממשלה תסכים להעלותם, בעלי המניות יקבלו דיבידנדה כפולה.

מזון

חלב וזים

כאשר הופיעו בפעם הראשונה מכונות המיכל הכבדות של מכבי"אש בדרום תל-אביב, אחזה את תושבי האזור בהלה גדולה. אולם חיש התברר שלא פרצה בסביבה כל דליקה; המכונות רק נקראו לספק מים לת"מיסה המיוצרת על-ידי מחלבות הנובה מ"אבנק חלב, מגדילות על-ידי כך את כמות החלב לשתייה.

הירידה העונתית בתנובת הרפת החלה לפני שלושה חודשים, מאז הוצרכו מכבי"אש להגדיל את פריון העבודה, את כמות המים שסופקו. אחון התמיסה בחלב טרי עלה מעשרה ל-25 למאה, המפקח על המזון גות אמר להגדיל את האחוז עוד יותר. כאן התנגדו הרופאים, טענו כי החלב המ-

גם להתקפות עצבים שהצרכו טיפול עדין במחלקה הפסיכופטית. אותה תקופה טיפלה בו בנאמנות האחות אסתר דנחי, קרובתו בת ה-19, בה התאהב הבטיח לשאתה לאשה. אסתר, שעמדה לסיים את שרותה הצבאי בדרגת רב-טוראית, צפ"ה בסבלנות, אך דחיתו החזרות ונשנות של יעקב, שרכש בינתיים, כנכה-מלחמה, מוגנית, גרמו לה מפח-נפש רב, הטילה לור"ר עות בחור שני.

סמל ציון טופה (22), אותו הכירה בצבא היה בחור רציני בעל אופי שונה מזה של יעקב, התחבב עליה. לאחר שהסכים לבוא אהה בברית הגשואי, עורר את רוגזו של קודמו שאיים על אסתר, דרש ממנה לחזור אליו. אך האחות הרחמניה התבגרה בינתיים, הסבירה כי הכל נגמר מניהם ובחירתה בציון היא סופית.

ביקור היכרות. ימים מספר לפני שח"ר וורה קבלה אסתר חופשה קצרה, סרה, בלויח ציון, אל אחותה זלפה, המתגוררת בחולון עם בעלה ראובן לוריא, לביקור היכרות. הערב היה מוצלח: דובר על העתיד, על שמלת הכלולות, על תריסר ילדים, לפתע נשמעו נקישות בלתי. אסתר נדהמה כשראתה את יעקב בפתח הבית, הסבירה לו כי בעלה לעתיד נמצא בבית, ביקשה שיעזוב את ה"מקום, וימנע עליידי כך מתגרה העלולה לפרוץ. יעקב חרק שיניים, הלך, חזר שנית לאחר שעתים ודרש מאסתר לצאת אליו, להלוות לטיול במכוניתו. זו סרבה, תרצה את סרובה בנזכרות ציון בבית. המוגנית הסתובבה לאחר ברעש, שבה לאותו מקום לאחר שנהגה השתכר כראוי. מורחי התרפק שוב בחצות הלילה, על פתח הדירה המנמ"ה הפעם נצנץ בידו אקדח טעון. קרא מורחי: "היכן ציון?"

הלה, ששמע את האיום, חס על חייו, מהר להסתגל מהבית, להסתתר מאחורי שיה בחצר השכנים. בעוד קרוביו מנסים לשכנעו להח"ר את הנשק החס לכיסו חטף יעקב את אסתר החוצה, נקב בראשה שני כדורים, ירה גם בזלפה שמהרה אל אחותה הגוססת, ניצלה גם רק הודות להשתתפותה האינסטינקטית על הארץ. ראובן שרצה למנוע בכל מחיר שפיכת דם נוסף, מהר אל הרוצה, התכבד בכדור שחזר לרגלו הימנית, הספיק לראות את יעקב צונח מכדור שירה בגולגולת עצמו. השכנים ששמעו חלק מן הוכחות הרעשני, ראו מחזה מחרד: ארבע נפשות שוככות

טוב, סגנו של שאול רמתי בועדת שבי תת-הנשק הישראלית-ירדנית, 4 ק"מ דרומית לכפר טייבה. אמר פקיד א"ם, במרירות: זה קל מאד לקבוע את הגבול בין היהודים והערבים. אם יורים עליך הערבים, סימן שסטיית ימינה. אם יורים עליך היהודים, סימן שסטיית שמאל. אם איש אינו יורה בך, סימן שאתה נמצא בדיק על הגבול.

דיקאמרון. העשר

"קראת פעם את דיקאמרון של בוקאצ'ו?" שאל קצין משטרה את רעהו. כשענה הלה בחיוב, הגיש לו הקצין תיק חקירה. "קרא את זה", אמר, "זהו המשך!" המעשה הוא בפלאח ערבי צעיר, באחד מכפרי המשולש, קרובו של אחד מחברי ה"כנסת הערבים. הצעיר התאהב בביתו השנייה של אחד מנכבדי הכפר. אולם הנכבד סירב לתת לו אותה לאשה. "קודם כל אני צריך להשיא את הבכורה", השיב לכל ההצטרות. "אולי תיקח אותה?"

אולם אהבתו של הצעיר לא נהגה לפי סדר הגיל, דבקה דוקא בצעירה. הוא פרש לקרן זווית, זמם מזימה לכבוש את בחירת לבו. לבסוף מצא מוצא.

היתה זאת העונה בה ישנו הגברים בכפר על הגרנים, מחשש של גניבות. הצעיר ניגש לאחת מנשות הכפר, שבעלה ישן בחוץ, ב"קש את עזרתה לאהבתו. ההצעה: שהאשה תזמין לביתה את הבת הצעירה של הנכבד. באמצע הלילה יתפרץ הצעיר ויאנסה, ואז יצטרך אביה לתת לו אותה לאשה כדי לכסות על החרפה.

האשה הסכימה. היא נגשה לבת הצעירה, התלוננה באזניה שהיא חוששת לישון לבדה, ביקשה אותה לבלות את הלילה אתה. הצעיר רה הסכימה, בילתה את הלילה בבית האשה, אולם שום דבר לא קרה.

למחרת היום התחלפו שתי הבנות, והפעם בילתה הבכורה בבית האשה. אותו לילה התפרץ הצעיר, שלא ידע על הסידור החדש, אנס את הנערה בחושך. האשה חיכתה עד לתום המלאכה. ואז פרצה החוצה בצעקה גדולה, הודיעה שמישהו התפרץ לביתה וגם גנב את תכשיטיה. עקב תלונה אחרונה זו נקראה המשטרה היהודית, שפתחה בחקירה, גילתה חיש מהר את כל העניין.

אולם יותר מכל פרט משפטי עניין את חוקרי המשטרה פרט אישי בהחלט: האם עשתה האשה יד אחת עם אבי הנערות כדי

שלו, גובר העיריה בוציון ארגוב, לטובת הממשלה. קריאות העזרה של לוי אשכול נאלמו בחלל קירות משרדי העירייה הישנים. רוקח עמד בשלו, הסביר את סרובו הנוכע ממצבה הכספי החמור של העירייה, נכנע רק לאחר לחץ ממשלתי ממושך, הסכים לבסוף להשאיל את גזברו לחדשים ספורים בלבד. **סיבות לשמחה.** ארגוב (50) שגולד ב"ר רוסיה ולמד הנהלת חשבונות באנגליה, בא

נציב מס הכנסה וגזבר עירייה בוציון ארגוב 20 מיליון לירות + 400 עובדים

ארצה לפני 30 שנה, התקבל, לאחר שנתיים, למנהל חשבונות בגזברות עיריית תל-אביב שמשכנה אז היה בשדרות רוטשילד. באותו בניין שימש אולם עלוב כתחנת מכבי-האש שצלצול ההזעקה שלה החריד את העיר ה"שקטה בת כמה אלפי תושבים, גרם לכאב ראש מיוחד לפקדי הגזברות שחסרו מכו"נות חישוב אוטומטיות.

ארגוב עבר מאז את שלבי התפתחות מ"דינגונף ועד רוקח, חולש עתה על תקציב שנתי של 20 מיליון לירות שהוא 15 אחוז יום מתקציב המדינה, ומנגנון של 400 עוב"דים ופקידים. כדי להקל על משלמי המסים הוציא לאור ידעונים המדריכים את הצ"ר, חוסכים שאלות מיותרות ובזבזו זמן. עם הרעת מצבה הכספי של העיריה היה א"ר גוב המטרה העיקרית לחצי 7000 מקבלי משכורות, הדורשים לא פחות מ"800,000 לירות לחודש, ידע לעבור על המכשול ה"כספי בתבונה רבה.

קבלת חוק מס הכנסה בכנסת עוררה בעייה חמורה: מי יהיה האיש שיטול לידיו את התפקיד הקשה לגבות את המס ביעילות מכל חלקי הצבור, כולל בעלי היכולת ובעלי המקצועות החפשיים. משרד האוצר צד בחכ"תו הארוכה את ארגוב, מינהו זמנית לנציב מס הכנסה, קבע את מושבו בירושלים. חיך איש הכספים התל-אביבי: "קשה לי להסביר אם שמחתי נובעת מעצם הגיבוי ה"חדש או מהעובדה שזה עתה סימתי לשלם את המשכורת החדשה לפקדי העירייה".

המעמד השלישי

משעשע. אך גסוק

משך למעלה משלוש שנים חיו ערביי הכפר טייבה, במשולש הישראלי, ומושליהם היהודיים, באשלייה כי גבול מדינת ישראל עובר ליד כפרם. הדבר לא מצא חן בעיניהם. כי חלק גדול מאדמותיהם נמצא ממזרח לקו זה. אולם הם השלימו עם העובדה.

לפני שבוע נודעה להם הפתעה גדולה, לא בלתי-נעימה. כשניגשה הקבוצה המעורבת ל"סימון הגבול לבצע את מלאכתה בשטח זה, נתגלה כי הגבול בין ישראל וממלכת הירדן עובר מרחק ניכר ממזרח, באמצע הכפר ה"שכן הקטן חירבת ג'בארה.

לבבות הפלאחים בטייבה נתמלאו שמחה על אדמותיהם שחזרו אליהם בצורה זו. לא פחות היתה השמחה בחירבת ג'בארה. אח"ר שנודע בבירור אלה מבתי הכפר יעברו למימשל הישראלי, נתמלאו חיש מהר עד אפס מקום ערבים מבני המקום, שחשקה נפשם באזרחות ישראלית.

אולם סימון גבול אינו רק עיסוק משעשע. הוא גם עיסוק מסוכן. לפני שבוע נורה רב-סרן שמואל גו"ר

עורב גורם למחלות קיבה, במיוחד אצל יל-דים, הגדלת אחוז התמיסה תגביר את הנזק. המליצו מאמחים: לחלק לצרכן חלב טרי לחוד, אבקת חלב לחוד; יחליטו הצרכנים כעצמם אם ברצונם לשתות פחות חלב או יותר חלב מעורב, יעשו זאת ללא התערבות מכבי-אש.

המפקח על המזונות סרב לקבל את עצת המומחים. ביודעו שבאבקת חלב משתמשים

בעולם להזנת עגלים, בעלי חיים אחרים, הוא חושש שגם בארץ תגיע כל אבקת החלב אל קיבות החיות, בני-האדם יסתפקו בשתיית הכמות הקטנה של חלב טרי. בריאות העם דורשת, לדעתו, כי ירבה בלגימת חלב, וכי מיות גדולות של המשקה החשוב אפשר לייצר, בזמנים-אלה, רק בתוספת ניכרת של אבקה.

יבוא

כל לירה ששית לספרות

לפני שלושה חדשים נחתם הסכם מתורבת ביותר בין ממשלת ארצות-הברית וממשלת ישראל: אוצר ארצות-הברית התחייב לכ"סות בדולרים אמריקאיים את מחיריהם של ספרים וכתבי-יד אמריקאיים שיימכרו בי"ר אל בלירות ישראליות.

לאוצר האמריקאי היה שימוש מועיל למדי ללירות הישראליות שהועמדו לרשותו ב"ישראל תמורת הדולרים אותם שילם לה"ר צאות הספרים וכתבי-היד בארצות-הברית: כיסוי חלק מהוצאות השגירות האמריקאית בתל-אביב.

השבוע התפרסמה רשימת הספרים הרא"שונה במחיר שליש מליון דולרים (= לירות) אותם אישרה ממשלת ישראל כחשובים מס"פיק וראויים להכיל במסגרת ההסכם. חלוקת שליש מליון הלירות: כל לירה שגיהה לספר (או כתב-יד) מדעי, טכני או מקצועי. כל לירה שלישית לשבועונים ויר-חונים מצויירים, כל לירה ששית לספרות יפה — בהוצאות הזולות, אך המשבחות, של הפוסטבוקים למיניהם.

בעלת המקום הראשון ברשימה: הוצאת קרואל-קוליר, לה הוקצבו קרוב 60 אלף דולרים (= לירות) ליבוא שבועונים קולירס (שהתפרסם לאחרונה בגליון שהוקדש לתצ"פית דמויות של מהלך מלחמת העולם הש"לשית) ושניים מירחונייה.

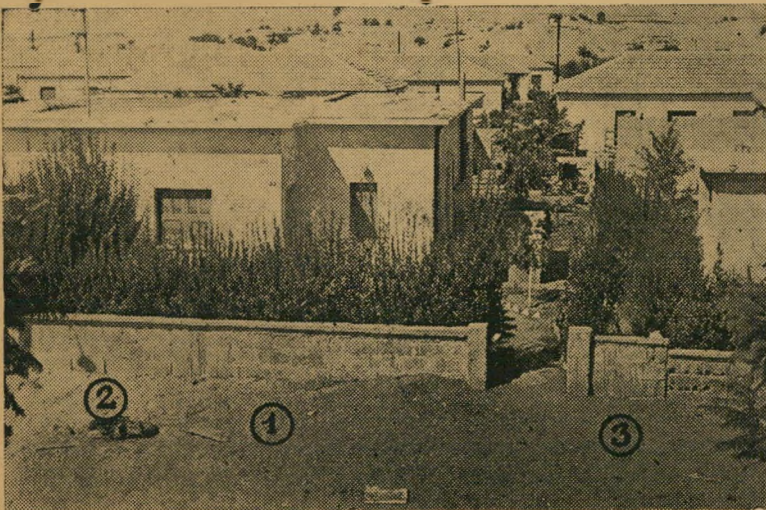
מנגנון

גזבר העולה בחכה

קריאות העזרה התכופות של ראש עיריית תל-אביב, ישראל רוקח, אל האוצר הפכו בחדשים האחרונים לדבר תדיר. הלוואות, עזרה כספית, שחרורים ממסים היו סיבות מספיקות כדי להאיץ בנהג מכונית הפונטיאק הצהובה לחנות בקריה. להשתטח לפני שר האוצר כדי למנוע משבר בקופת העיר בת 400 אלף התושבים.

החודש נקם רוקח באוצר, מילא את ה"תפיק ההסוף, סרב לותר על שר האוצר

* במקום השלישי (כ"40 אלף לירות); טיים, המו"ל של השבועון סיים והוצאה המעברלמית והדו-שבועית של לייף.

תרשים הפשע בחודון: ליד גדר האבנים (1) צנחה אסתר דנחי תחתיה, מימינה (2) גסט רוצחה, יעקב מזרחי, שהתאבד ומשמאלה (3) נורה גיטה, ראובן לוריא, ברגליו. כאשר רץ לעבר מזרחי המשתולל כדי לעזור בו ולמנוע על ידי כך את המשכת הסבב.

אינ-אונים על סף הבית. אסתר גוססת ללא תקוה, יעקב ממלמל דברים לא ברורים בעוד מוחו משתפר ארצה, ראובן פצוע ברגלו ואילו זלפה אשתו, בריאה ושלמה, גונחת על אחותה, מתיפחת בבכי מר.

אסתר מתה כעבור זמן קצר, בחדר הניתוח חים. רוצחה גסט שעות רבות, להפתעת ה"רופאים, שקבעו כי גופו החסון מסוגל להש"אירו בחיים אם יעבור את שלבי הניתוח המסובך בשלום. הוא מת כעבור יומיים. הוכחות בין דיירי רחוב י"ד בחולון התלו בשעות הבקר המוקדמות. בחון הקלחת ה"רועש נשמעו דעות ועדויות שונות שהס"בירו בהבדלים קטנים בלבד את פרטי הפרשה המוזעזעת. סתרה אותן רק עדות אחת השכ"נות, שטענה: "יעקב לא איבד את עצמו (המשך בעמוד 10)

להפיל את הצעיר בפה, או שכל העניין היה מקרה בלבד?

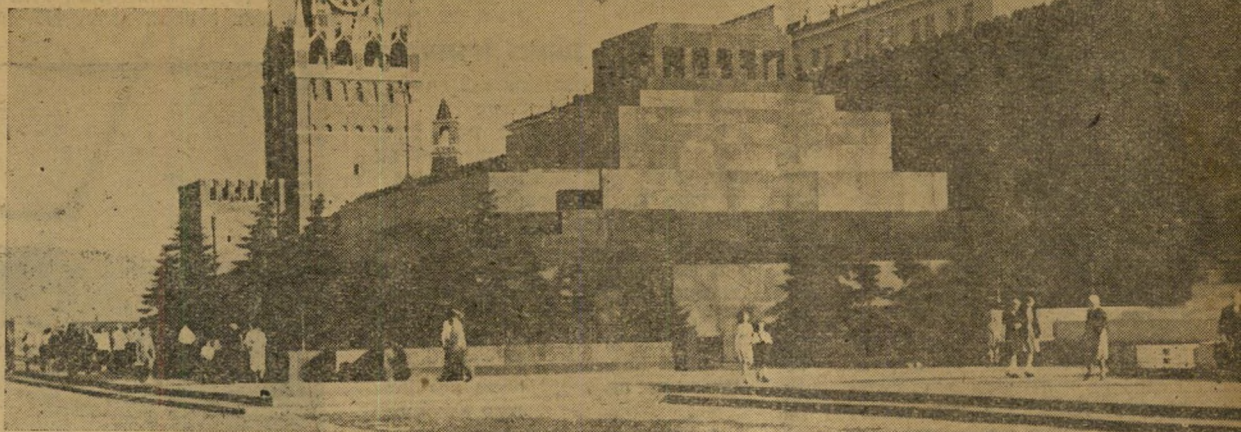
פשעים

הרוצח היה שיכור

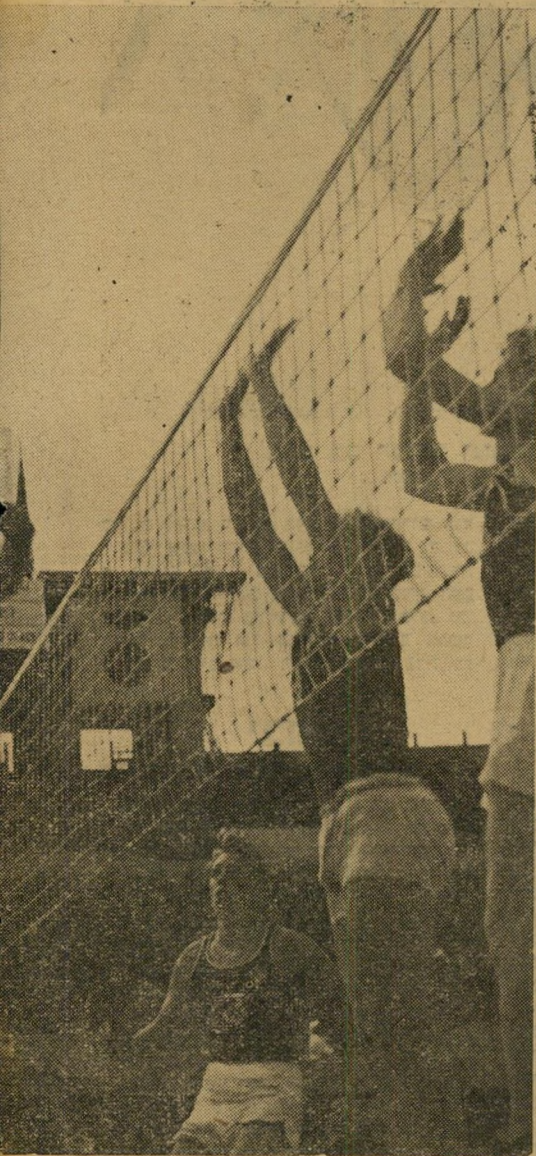
כשחטיבתו רבת התהללות של יצחק שדה פלסה את דרכה אל בית גבאללה בשלחי קיץ 1948, היו יעקב מזרחי ואחיו, חברי לח"י, בשורות הראשונות. יעקב, שחרחר וחסון. למודי-קרבות, הרבה לחשוש לאחיו הצעיר, נשם לרוחה לאחר כבוש הנקודה. אך ה"ת"קפת הנגד, האופיינית לגליון הירדני, היתה קשה, הפילה חללים שלא הספיקו להתחפר כראוי, ביניהם האח. יעקב נפצע ברגלו, ה"ר עבר לבית-החולים אך כאביו לא הטרידוהו באותה מידה שמות אחיו פגע בו, האסון

דגל ישר

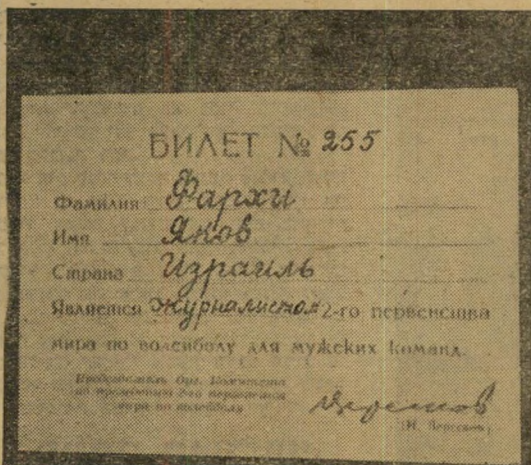
טיול לפריס, ניו-יורק או רומא הוא בחו"קת מותרות לאזרח הישראלי, ייתכן רק בעזרת קצת מזל והרבה כסף, דבר של מה בכך לתיירי המערב בעלי השפע של מטבע קשה. החודש קינאו תיירים רבים בארבעה עשר בחורים ישראלים שחזרו ממוסקבה לאחר השתתפות באליפות העולם בכדורעף. החוייה

הקרמלין וקבר וולדימיר איליץ' לנין

כרטיס ההזמנה: "יעקב פרחי, ישראל"

הפגנת ימיה. רק במשחק נגד פינלנד, שהגיעה אחר בניגוד לשאר הקבוצות, לחסום את הנחיתות ישראל, ניגפבמוסקבה ולק ניצחון זה איפשר לנבחרת לזכות במקום בחישוב, כיוון שנתאזן עם נצחון לבנוני על הנבחרת ה

כניעה ללא תנאי. לוח התוצאות מראה כי במשחק הראשון ניצחה ברית המועצות את ישראל 3:0. כעבור דקות מספר הוחלפה הסיפורה התוצאה הסופית 3:0 הראתה כי ישראל נכנעה ללא תנאי לאלופת העולם.

משחק "ברוגז". הנצחון השני היה על הלבנוני, שחברי משלח בתחילה, כילדים המשחקים ברוגז, אחר "

כבוד לדגל. לאחר הנצחון על פינלנד הונף הדגל הישראלי, נוגנה התקווה, כשהקהל עומד.

בצלו של סנק. יותר מוצלחות מן ההישגים הספורטיביים היו התמונות של הניצחון חברי המשלחת, כולל אחת בצלו של סנק סובייטי גדול.

אל במוסקבה

באליפות העולם האחרונה בולנה, הפתיע יותר יחסו החיובי של משרד החוץ שתמך, מתוך שיקולים פוליטיים גרידא, בשיגור הנבחרת. **פענוח המיסות.** החום ששרר משך כל הדרך הארוכה סג כליל עם נחת המטוס בשדה התעופה של עיר הקרמלין בעלת הטמ (המשך בעמוד 12)

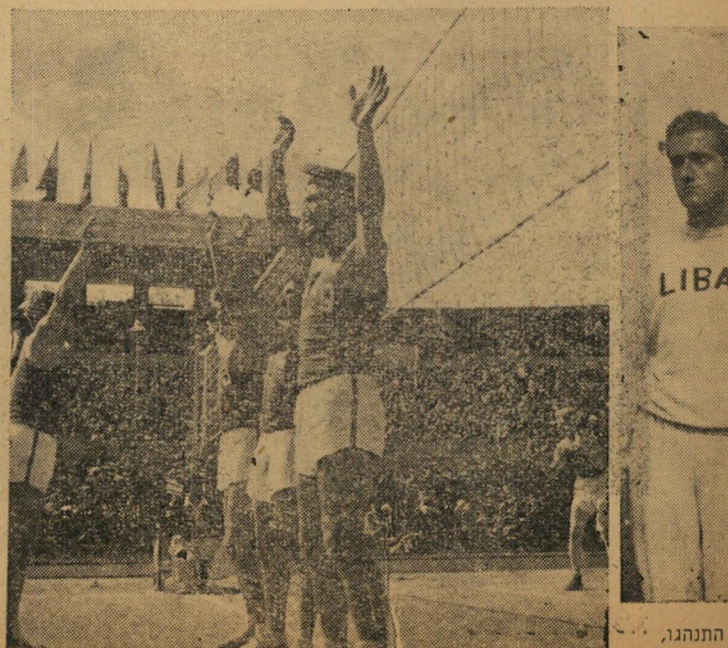
תה גדולה, אך התרשמות הישראלים מנוף ית-המועצות היתה גדולה בהרבה מההת-שמות שהשאירו הישראלים על מגרש הס-רט. דרגת הכדורעף הישראלי נמוכה בהר-מזו של ארצות המערב, משולה לאפס כנ-ו של ארצות מזרח אירופה. לא הפתיעה התנגדותם הנמרצת של מוסדות הספורט ציאת הנבחרת שהגיעה במקום האחרון

המבוגר והמוזקן. דוד פרלמוטר, ראש קבוצת ישראל, המבוגר שבחבורה והמוזקן האחד שבה, משך אליו את תשומת הלב הגדולה ביותר בתחרות האליפות, דק חכרי הקבוצה ההודית, בחורים אקזוטיים וחסונים משכו יותר תשומת לב מהכדורעפן הישראלי עטור הזקן, שקבוצתו הסבה תשומת לב במשחק לא חסון במיוחד.

עירוד לחשיבים. הקהל הרוסי הספורטיבי וההוגן הלבנון, פינלנד, ישראל (שתי האחרונות בתמונה מימין). הלהיב ועודד ביחוד את הקבוצות החלשות כהודו, מאד, עקב בהתעניינות רבה אחר כל תחרות ותחרות,

התנהגו, צו ידים.

הודות לאומץ לבו של עורך-הדין דוד גנור, בהחלטת בית המשפט לאשר את נשואיהם, המריצה זוג אחד, תושבי רמת-גן, לפנות לאותו עורך-דין לבקשו לספק בבעייתם בה עמדו אי-אונים מול הביורוקרטיה הדתית.

אהרן כהן ובלה בוכליק, גרושה מבעלה, הגיעו לפני שלוש שנים למסקנה כי הם אוהבים, החליטו להנשא. בארץ תרבותית אין שואלים הרבה במקרים אלה. מבררים רק אם הזוג לא השאיר אחריו בעל או אשה בלתי מגורשים כחוק, משיאים אותו אצל כומר, שופט או רב-חובל ומאחלים לו כל טוב.

בישראל המצב שונה, כי אהרן ובלה נתקלו בסירוב מוחלט במוסד הנכבד ברחוב יבנה, חל"אביב. הנימוק: אהרן הוא כהן, אינו יכול, לפי דיני ישראל, לשאת גרושה. התוצאה: השניים נישאו בהסכמה הדדית בלבד, ללא עדים וטקס דתי, רכשו דירה ברמת-גן. שכניהם הכירו בהם כבעל ואשה, מכתבים, חבילות וברכות נתקבלו על שם משפחת כהן, עזרו לזוג לעבור מכשול חברי תי חמור. אך הזמן עשה את שלו: מחשבות על גידול המשפחה העכירו את מצב הרוח, האיצו בזוג למצוא פתרונים למצב הביישני. עורך-הדין גנור שקיבל עידוד על-ידי פסק-הדין בבירור יובל, נטל את התיק בבטחון, הזמין למשרדו את הזוג ובנוכחות שלושה עדים שחתמו גם על הצהרה בשבועה, השיאם. בהצהרה שהגיש לבית-המשפט נאמר בין השאר: "המבקש איננו כהן דתי, אינו מתפלל בבית-הכנסת, אף פעם לא ברח את הברכה הנקראת בפי היהודים ברכת הכהנים ואיננו מתחייב לזרע אהרון כהן, כמו כן אין לי משפחתו כל ספר יוחסין, ואין הוא אפילו יודע מה היו שמות אביו וקניו, ואביו של אביו וקניו. לפי מיתב ידעתי של המבקש השם כהן שהוא נושא הוא שם משפחה בלתי בתור סימן היכר ותו לא."

גנור בחר בתכסיס הפשוט: יוכיחו הרבנים שכהן הוא כהן. הפשרה לא אחרה לבוא. היועץ המשפטי למשרד הדתות, דוב בר, כי קש מהזוג להנשא שנית במשרד הרבנות והוא עצמו התחייב לסיים את הפרשה ב"שלוש. אלא משנתבקש כהן להוכיח את רוחקו תו הושיט תעודת גירושין חוקית מאשתו הראשונה. שוב לא נראה משהו כשר בעיני נציגי הרבנות: "השם כהן סימן הוא לכהן ואם הוא טוען שאיננו כהן הרי נשואיו ה"ראשונים מבטלים, ואם אשתו הראשונה נישאה כבר, הולידה ילדים, הרי שהם בלתי חוקיים."

הריצה החלה שוב, אך הפרקליט דוב בר עשה את כל מה שביכולתו לסיים פרשה כאובה זו. התוצאה היחידה שהשיגו היתה העברת העניין להחלטתם של הרבנים הראשיים בתל-אביב, קביעת ראיון לשם בירור. רוי גנור שהופיע במועד, זכה ליחס ולזול מצד הרב אונטרמן שעזב את משרדו באותה שעה שקבע את הפגישה. לאחר ימי התי"דפקות על הדלות ניתנה סוף סוף התשובה השלילית. עורך-הדין הצעיר לא נכנע, פנה לבית-המשפט המחוזי, הוכיח את דעתו של יהודי דתי שהתעניין בפרשה: "מדוע אינך מבין? הרי בקרוב נבנה את בית-המקדש ויהיה לנו צורך חיוני בכהנים טהורים."

העולה, נמצא יום אחד הרב דניאל ציון, אז כבר כבן 40 ואב למשפחה. חבר בית-הדין הרבני ביכר תעסוקת-בוקר זו על תפילת שחרית בין כותלי האפלים של בית-הכנסת. שליח הקרן הקימת בסופיה, צבי הרכבי, אז מנהל הגימנסיה העברית בעיר זו, אחר כך רב צבאי בצה"ל וכעת עורך הפרסומים של משרד הדתות, נגש לדניאל, שאל אותו שאלה ישר לעניין: מדוע? התשובה שקבל, לא היתה פחות ישירה: טען הרב "עובדה-ש"מ": בהתעמלות הבוקר של הדינופיסטים, רואה הוא יותר מתח דתי מאשר בתפילותיהם של היהודים בשפה שרובם אינם מבינים.

בירחון שהחל להוציא בשנת 1937 בשפה הבולגרית קבע דניאל כי כל הדתות המונותיאיסטיות הן זהות למעשה, ואדם הממיר את דתו, רק עובר מחדר לחדר בתוך אותה דירה. משתנה רק הריהוט.

רב דרש על יישן. כשעלה דניאל אחר קום המדינה ארצה, לא השאיר את יישן הנוצרי בבולגריה. תושבי יפו הבולגריים, שב"חלקם לא ידעו על עברו בתנועת דינוף וב"חלקם שכחוהו, בקשו אותו לרבה. הרבנות הראשית, שאי-אלה שמורות הגיעו לאזניה. (העולם הזה 661), בקשה עצתו של צבי הרכבי. זה הזמין את דניאל ציון לפגישה עם הרבנים, ממנה התחמק.

ציון לא נתמנה, כמובן, רבה של העדה הבולגרית ביפו, חי בתנאים קשים ובמצוקת רעב עם משפחתו, התמרמר יותר ויותר. בבית-הכנסת היסואיים החל דורש על יישן הנוצרי, המשיך, כשגורש, לשאת נאומיו בליל שבת תחת כיפת השמים. רב הדורש על יישן, עזרר כמובן את סקרנותו של הישוב כולו, שמו החל מופיע בכתורות. אשתו מתה עליו, ספק בגלל תנאי השיכון הגרועים, ספק בגלל יישן ומרידותו גדלה. הרבנות, שהתקשתה להחליט אם להשתיקו על-ידי מתן משרה קטנה כחזן באיוו פינה גדת או על-ידי חרם, גמרה אומר לתת לזמן לרפאות את הפצע. החליטה לשכחו.

אך הפצע שגרד את הרבנות בזמנו, נפתח שוב לפני שבוע כשהטפתו של דניאל ציון מלל גלי האתר העלתה מוגלה מחדש.

ברירה לא קלה. עמדתה של היהדות החרדית כלפי שידורים נוצריים בשפה העברית, היא פשוטה והגיונית: עם ישראל נדרף אלפיים שנה על-ידי הנוצרים, מגמת הרדיפות היתה, ביוצא מן הכלל של אדולף היטלר, המרת דתם. העם, שרבים מבניו קדשו את שם אלוהיו בעלותם למוקד, לא חייב, עם הקמת מולדתו מחדש, לתת למיסיונרים אפשרות להמשיך בפעולתם בקרבנו.

ברירה הממשלה לא היתה כה קלה: עב"רית היא השפה הרשמית של מדינת ישראל והטלת איסור להשתמש בה חלק מאזרחיה, תהיה מגוחכת.

מניע שני שלא הקל על החלטת הממשלה: אימו של הכוהן האל להפעיל את הכנסייה הפרוטסטנטית בארצות-הברית ולהפסיק, כי תגמול, את השידורים היהודיים באמריקה.

דרושים: כהנים טהורים

פרשת מיכאל ואביגיל יובל מתל-אביב (העולם הזה 762), שנישאו ללא רשיון ה"רבנות אצל הרב הדסאי נסתיימה, כזכור,

תלמידי בית-ספר, בהדרכת שוטרים, בחיפוש אחר היד מאות שוטרים, אזרחים ותלמידים פשטו על פני כל העיר...

דת מוגלה בתוך הפצע

מאז 1949 ניתנה לכמורה הפרוטסטנטית בישראל הרשות להשמיץ קולה באמצעות קול ישראל. השידורים החד-חודשיים, בזמן ההאזנה הקטנה של יום ראשון בשעה שלוש אחר הצהריים, לא פגעו ברגשות רוב האוכלוסיה

הרב אברהם שמעון, סרקו את השדות...

היהודית, שברובה אפילו לא ידעה, מה היא מחמיצה.

עד שמארגני השידור, משלחת דורשי ציון ובראשה הכוהן ויליאם האל, העלתה בשבוע שעבר יהודי מומר למיקרופון שהטיף לישו מנצח. משרד הדתות התרגש מאד, דפק על שלחן קול ישראל, דרש לדעת, כיצד, עבר, בשירות שידור עברי, נאום כמעט מיסיונרי בשפה העברית מושמע מפי עובר ישראל. קול ישראל לא נבהל, הצביע על החלטת ה"ממשלה מלפני שלוש שנים, המבטיחה לעדה הפרוטסטנטית רבע שעה שידור לחודש ב"שפה העברית, לא אמרה שום דבר על איסור השתתפות בתכניות של יהודים שהמירו דתם. **מחדר לחדר.** ברגשות אנשי משרד ה"דתות, שממילא לא האזינו לשידור, פגעה יותר אישיותו של הנאום מאשר דבריו. דניאל ציון, עדיין בעל התואר רב, למרות שהרבנות הישראלית לא מצדיקה זאת מומן, היה מרכז השערוריה. יליד סלונקי מלפני ששים שנה בערך, עבר אחרי מלחמת העולם הראשונה הצעיר בעל הזקן והפיאות לכול-גריה, נתקבל בארץ שהצטיינה בבורות יהודייה בענייני דתם, כחכם, הושב כדיין בבית-הדין הרבני של סופיה.

באותה תקופה קמה בבולגריה כת דתית קרויה על שם מיסדה דינוף. שהתנגדה לתפי"לות בכנסיות, קראה לתבירה לצאת לטבע, להתעמל עם זריחת השמש כשהם כממט ערומים. חברי תנועה זו, שבצעו מחולות מיסטיים לאור היום הבוקע בשדות בולגריה, הואשמו חיש בעבודת השמש. בין יתר ההאשמות היו אורגיות מיניות, התנגדות לרפואה המודרנית וחוסר מוסריות כללית.

בין המתעמלים בבוקר, לבוש רק בתחתוניו ונע בתנועות אקסטטיות כשפניו מופנות לשמש

(המשך ממעמד 7) לדעת, נורה על-ידי ציון, זכתה למקלחת חמה של צעקות שהוטחו בפניה: "את על-ידי לגרום לעוד רצח."

קציני המחלקה הפלילית של משטרת ישראל פתחו בחקירה וסיימו עם מות יעקב מוחאי, כי הפעם לא עמדה בפניהם בעייה המסיריה לרוב את המשטרה, במקרים כאלה: מי הרוצח?

אסונות

אדוני נתן ואדוני לקח

משפחת אברהם שמעון התכוננה בקד"תנות לקראת ראש-השנה, האשה ניתנה את הבית מן המסד ועד הטפחות, שבעת הילדים הולבשו בגדי חג, האב הכין עצמו לקראת ימי התפילה הארוכים.

ביום הראשון של ראש-השנה השכימה המשפחה קום. לילדים הכונו עוגות, שהופקדו בידי אחת הבנות, על מנת שתחלקן יותר מאוחר, והאב עם שלושה מילדיו מהר לבית הכנסת.

אברהם הוא איש דתי אדוק מאד, מגדל פאות, מניח תפילין, מדקדק במצות וכופה אותן על ילדיו. בשמעו ממרחק כי התפילה בבית-הכנסת כבר החלה, השאיר את ילדיו מאחוריו, מהר לשם.

הילד איננו. כעבור שעות מספר באה הילדה אל בית-הכנסת, סיפרה לאביה כי משתלה הקטן שבשלושת הילדים אשר נש"ארו אחריו ברחוב, לא בא לקבל את מנת העוגה שלו. האב גער בה, שלחה לחפש את הילד בבית.

כאשר בא אברהם שמעון הביתה, לארוחת האהרים, נאמר לו כי בנו הקטן נעלם. אבל הוא לא נחרד, שלח ילד אחר, כן 11, לבקשה בעוד הוא עצמו יושב לסעוד את הארוחה בתאבון רב.

הבן חזר כשבפיו הודעה: הפעוט איננו. אבל עוד שעות רבות חלפו בטרם פנה, בש"עות הערב, אברהם שמעון אל המשטרה ב"בקשת עזרה.

העיר כמרקחה. לאחר עשרה ימי חפו"שים מקיפים על-ידי מאות שוטרים, חתרי איגודי נוער, מתגזבים, כלבי גוש, היתה התעלומה בלתי פתורה. היכן יכול היה ילד בן שלוש להעלם? כרי כי הוא בכה בעת מסוימת. מדוע לא חשו בו העוברים ושבים? ואם הרגישו בו ואספוהו, הייתכן כי לא הודיעו על כך למשטרה, למרות ה"הודעת ברמי קול, ברדיו, בעיתונות?

העיר פתחתקה געשה. בכל מקום דובר רק על הילד שנעלם ואיננו. תלמידים שבתו מלימודיהם, יצאו לעזור בחיפושים. אזרחים נטשו את מקומות העבודה, התנדבו לעבוד לימין המשטרה. זה זמן רב שלא נראתה בארץ התנדבות המונית כזאת.

מטה הנפה של המשטרה היה משול למפ"קדת קרבית שפקחה על מאות השוטרים אשר, בפקודו של ע. מ. מ. גרשון מאירי, פשטו על פני כל העיר, סרקו את השדות, הפרדסים, חצרות הבתים ובורות הסיד וה"שופכין. כל פינה נבדקה, כל שיח הורח על-ידי הכלבים.

העיר היתה כמרקחה.

בפינה, ליד קיר מטה המשטרה. עמד יהודי בעל זקן ופיאות, כשהוא מדובב כל העת: "אדוני נתן ואדוני לקח." היה זה אברהם שמעון, אבי הבן האבוד.

חוליות המחפשים, נעזרות במדבי גישוש, בסריקה

... הפרדסים, חצרות הבתים. בורות הסיד והשופכין

מצטרף לטירול

נהרלה הויו את משקפי השמש שלו למצחו, ותוך כדי אנחה כבדה נתן לנו במרפקו מכה, שהשאירה סימן כחול בצלעותינו עד היום: "זאת תעשה לנו צרות צרורות, תזכור את דברי! הפליט בלחש. אהרלה, הפסיכולוג ליד ההגה, היה אהרון ליש צנסקי, חבר יתור ותיק, ו"זאת" היתה דמות נשית, בעלת שערות מצבע כחליל-כסוף, עמוסה שתי מצלמות ומכונת הסרטה לחובבים, לבושה חצאית בעלת כל צבעי הקשת, שעלתה אותו רגע במדרגות האוטובוס הכחול. כל תינוק ישראלי היה מגדיר אותה כ"תיירת", ללא מחשבה שנייה. אחד אחרי השני עלו כל בני הקבוצה — תיירים חוצלארציים בעיקר — לאוטובוס בו התכוננו לבלות שלושה ימים תוך נסיעה ותיור בגליל. אהרלה המשיך לברר אותם לפי סוגים של "חברה-מנים", "גוונים", "ואצלנו באמריקה". אחרי ההכרה הראשונה עם מרפקו הפכנו יותר ויותר זהירים, וזונו קצת אחורה. עובדה היא, בכל אופן, שהוא צדק ברוב המקרים, כפי שלימדו אותנו שלושת הימים הבאים.

נסיונו של אהרלה, עירבוביה משונה של נהג שאינו מתעייף לעולם, מורה דרך מצויין ופסיכולוג-חובב לתיירים, לא בא לנו מן השמים. הוא אחד מ-36 החברים של יתור, קצינים לשעבר, מדרגת סגן ועד סגן-אלוף, שהחליטו ביום יפה אחד בסוף 1949 שהצגת ישראל בפני אורחים הוא עסק כדאי, והיו די מוכשרים לביצוע משימתם. כחברי הגנה ותיקים ברובם, הכירו יפה את הארץ על כל טינותיה, היו צריכים לשם הגשמת התכנית רק השגת איאלה דברים קטנים: השתלמות במקצוע ההדרכה לתיירים, לימוד שפות לועזיות (כולל אנגלית, צרפתית, גרמנית ואידיש), כסף ומכוניות. שני הדברים הראשונים היו קלים. את היתר השיגו בעזרת מחלקת השקום, מרכז הקואופרציה ודוד רמז, שהיה אז שר התחבורה, ושהתלהב מרעיון הקואופרטיב ועמד לימיו.

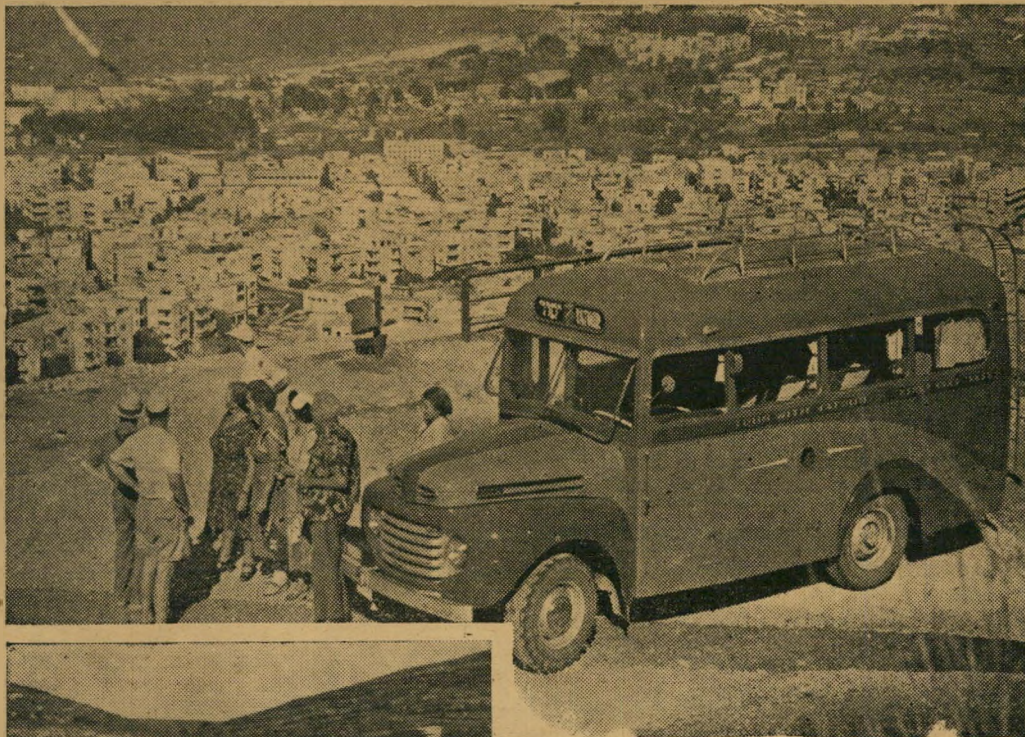
יום אחד פתחו הקצינים שהפכו נהגים את משרדם בתל-אביב, תלו מעל לדלת שלט שסיפר מי הם, העמידו ברחוב הירקון, גרוש מלונות באי חוף-לארץ, את 22 המכוניות החדשות שרכשו, וחיכו ללקוחות. מאותו רגע לא התלוננו על חיסור עבודה. התיק העבה של מכתבי תודה, ביניהם של ישה חפץ,

ידד אריה תדיחי: קבר טרומפדור וחבריו

סרגיי קוסביצקי, אדוארד גיי. רובינסון, ליאונרד ברנשטיין, שנשמר במקום מכובד במשרדם, הוכיח שהצלחיה. כיום באים כבר תיירים רבים בהמלצות אישיות ממכריהם. טיול של שלושה ימים לגליל, שאילו הצטרף העונס הזה, ושהתחלתו הכרנו בכשרונותיו הפסיכולוגיים של אהרלה, לימד אותנו דבר נוסף. מלבד שהנהיגו מאד מהטיול, אף — אנו מסמיקים — הצלחנו לראות כמה דברים שלא הכרנו אותם קודם. משום מה הוניהו, למשל, האחראים על חינוכנו להר-אוזן לנו שרידי מוסאיקה נהדרת בחורבת ארמון גלילי. את השתלשלות העניינים המסובכים עם נפוליאון בשערי עכו חמדי התקשינו להבין, עד שאהרלה הבהיר אותם, ליד התותחים על המבצר, וכשנוכחנו בביקורנו במירון לדעת כי נהגנו-מדריכנו יודע אפילו לקרוא כתב רש"י, הסרנו בפניו את הכובע (השעם).

הצדקתנו היחידה למצב העניינים העצוב: שכא נשים קשורים לרוב לעיר, אנו כמעט שוכחים שהאדף מקיפה עוד איאלה יישובים מלבד תל-אביב, שבכל זאת צצו נקודות חדשות רבות מתאדמה ושלא כל העולים

עז הר הכרמל: באוטובוס מיוחד של "יתור"

החדשים עורכים שביתת-שבת ליד בנייני הסוכנות, אלא יש גם המעבדים אדמתם בגליל. גב למדנו גם מעט על אדון וגברת בלומנטל, זוג התיירים הממוצע מגויירוק, ארצות-הברית. ואם כי איננו חושבים שנוכל למייןם כבר במבט ראשון, כמו שעושה זאת בקלות כל חבר יתור, הרי קצת התקדמנו. גברת בלומנטל, למשל, לא אכלה את הגבינה הצהובה שהיתה מונחת לפנייה על שולחן בית-המלון הטוב בצפת, משום שששה (בדיק) זבובים בחרו להם את הגבינה כמקום מושב קודם לכן. וכיוון שהיא שילמה עבור ביקורה בישראל ב"דולרים אמריקאיים טובים" לא יכלה בשום פנים ואופן להבין, למה לא היה לחדרה חדר אמבטיה פרטי. כיוון שהגענו לדולרים, מוטב לחזור ולדבר בדולרים אחרים, אלה של יתור.

נלושים הדולרים שחברת יתור מקבלת מכל תי, עבור שלושת ימי הטיול, כולל נסיעה, הדרכה, לינה ואוכל, הם עסק כדאי למדינה. בשנה האחד רונה הכנים יתור לאוצר צמאי-דולרים לא פחות מ-100,000 דולר (לא כולל את ההכנסות מהמטיילים מבני הארץ, המשלמים עבור אותו טיול גלילי סך של ארבעים לירות ישראליות). מ-100,000 דולר אלה קיבל בינתיים הקואופרטיב הבטחה לשחרור עשרה אחוזים במטבע זר לקניית חלקי חילוף. אך הבטחה בלבד. מבחינה ממשית, הסביר לנו איש יתור בגליל, בהפ' נותן את מחשבותיו לנגב, קיבלו בתור תודה על הכנסת כסף טוב למדינה, עד היום דבר אחד: נישול מקו טיול לאילת, שהם היו חלוציו, המשיכו להפעיל אותו גם כשהפסידו עליד כך, מתוך תקווה לרווחים כשיתבססו. התקווה היתה תקוה שוא. במשך שנתיים הרס יתור בנסיעות לאילת ארבעה

תמונות חיוניות לתיירים: צילום הויו ישראלי

מגדרים ואוטובוס אחד, לא קיבלו עד היום שום פיצוי בצורת רשיון יבוא. וזאת למרות שהיווה לעתים קשר יחיד עם נמל ים סוף, שרת לעתים קרובות את רשות הנגב הממשלתית. במקום זה קבל ענק הקואופרטיבים אשד את הזכויות לנסוע לאילת.

על תותחי עכו: תיירים ובני הארץ ליד התותחים שהניסו את נפוליאון לפני 150 שנה

(המשך מעמודים 8-9)

פרטורה הנמוכה, חזר שוב בצורת יחס אדיב וחם של מנהלי הספורט הרוסיים.

איכסונם במלון המוסקבאי המפואר מטרור פול היה נושא לשבחים רבים מפי הישראלים שלא יכלו למצוא כל הבדל בינו לבין שאר מלונות-הפאר של אירופה לבד אולי ממנהג דמי הכיס למגישים וייצוץ המיטות המשונה שבפנעונו עמלו שעות לא מעטות.

פרשה מיוחדת היה הביקורים במסודות שונים: בתי ספר שם לומדים בנפרד בנים ובנות, בתי-החיות שמנהלם מוריד באיכות את אורחיה, מסרב בעדינות לענות על שאלות הנוגעות למספרים, תיאטרונים שעבור כרטיס יש לדאוג שבועות למפער.

גילוי נוסף היו המכוניות הפרטיות הקטנות אותן יכול כל אזרח סובייטי לרכוש ללא הגבלה תמורת 9000 רובל (פועל רוסי מרויח בממוצע 1200 רובל לחודש), גם להוסיף למשק ביתו מקלט טלפוני לא יקר.

תגובה לאירובוטית. הישראלים ש"היו שבטיסטיילים ומסיבות החליטו בכל זאת שצריך גם לערוך אמונים מספר לפני התחירות, השתוממו למראה המיתקנים הנחדרים, גילו כמו כן כי המנהל הכללי של איצ"ר טד דינמו הענק, המכיל בקרבו חוג מהמגרשים הרבים גם אולמות ספורט סגורים, היא אשה, לא התפלאו אחר-כך כשחזו באמוני האתלטים הרוסיים הגרמיות וקבעו: "הן ממש כמו גברים".

הקור ששרר לא מנע מאנשי אורחים ואנשי צבא סובייטיים למלא את יציעי האיצטד, לחזות בתהלוכת המשתתפים רבת-הרושם, לחלק תשואות רמות לארצות בעלות סיכוי מועט בלבד. גיטתה זו מצד קהל הנחשב ברחבי העולם המערבי לרובוט היה מפתיע, שריקת-כווץ נשמעו כשהפולנים הביסו את ההודים החלשים, הכיזר למנצחים כי התנחלות האדירות והמשחק התכסיסי טובים כנגד קבוצה שווה בכוחה, אינם הוגנים כלפי ששה שחקנים חסרי-יכולת כהורים.

דוגמה שנייה למושגים המוזרים אך המעניינים של אורחיהם הספורט בארצו של טטלי היתה קבלת-הפנים הלא מעודדת שזכתה להקבוצת ברית-המועצות (שניצחה אחר-כך באליפות) במשחק נגד הציבים החסונים: כשהאחרונים הובילו ביתרון נקודות ניכר בתחילת המשחק רעד האיצטד מקריאות מעייבות של הקהל כלפי קבוצתם, גרם להפסקת המשחק על-ידי הרוסים שביקשו הפסקה חוקית, ערכו מחוץ את שורותיהם, ניצחו לבסוף לקול תשואות.

מקום לפני האחרון. קבוצת הננס של ישראל זכתה באותו יום לחוויה מיוחדת: ביצוע נפלא של התקווה לאחר נצחון קל על הלבנונים שסרבו לקבל את זר הפרחים מידי ראש הקבוצה הישראלית. נרמו בכך לטרור ניה כללית, אך שיפרו את מעבריהם של עצמם כשזכו במשחק שני נגד ישראל.

ארץ אלפי האיים, פינגלנד, הצילה במידת מה את כבוד ישראל משנטלה היא את המיקום האחרון שעמד לפיגור בחלק ישראל. דעת הצברים בדרתם מהמטוס שנחת בלוד היתה שיגרנית: "היה כדאי, הטיל היה אדיר, התקווה נוגנה פעמיים ומקומנו באל"פות היה טוב מזה שבאליפות הקודמת..."

כוכבים

איו חפזן

את הידיעה על אפשרות ביטול אשרת הכניסה שלו לאמריקה שמע צ'ארלס ספנסר צ'אפלין (העולם הזה 777) בהיותו על סיפון המלכה אליזבת, בלב האוקיינוס. כאשר הגיע עה הספינה לצרפת, כבר ידע העולם כולו על השערוריה, ונודעו. המינים צפו לשחר קו בנמל, הריעו לכבודו בהתלהבות. כעבור יום, בלונדון, כאשר ירד מן הרכב בת ערכו לו בני עיר מילדתו בקבל פנים לא פחות חמה. דעות זלגו מעיני צ'אפלין כאשר פלס, בעזרת שוטרים, דרך בין ההמון גים הכואנים.

לאחר זמן, בבית המלון שלו אמר לעי: "תונאים: 'בדעתי לשוב לאמריקה... אינני קומוניסט ומעולם לא הייתי קומוניסט'."

אם התכוון צ'אפלין לומר כי מעולם לא היה חבר המפלגה, בודאי דיבר אמת. אף על-פי שהיו לה למפלגה, ביחוד בשנות אף שלושים, חברים רבים בהוליווד, רובם ככר

סרטים

"דוד ובת-שבע"

הוליווד גילתה כי התנ"ך מכיל עלילות רבות מן המוכן, שאין עליהן כל זכות מחברים. בעוד היא משלמת סכומים עצומים עבור סיפורי אהבה ובגידה מותאמים לטעם ההמון היו מצויים כל הזמן בספר הספרים סיפורי אהבה ובגידה שיש בהם לא פחות סממנים חריפים.

למשל, הסיפור אודות בת-שבע, האשה ה"נאה שדוד המלך ראה אותה רוחצת, חשק בה, סילק את בעלה ולקח אותה לעצמו. עצום! כביר! נפלא! מפוצץ! קראו אילו הוליווד בהתלהבות.

אבל, למרבה האסון מצוי הסיפור בספר קדוש, אייבשר, על כך, לטפל בו כאילו היה רומאן מתוך שבועון ססגוני, יש לנהוג בו — הוחלט — בכסיות של משי.

כתוצאה מן ההתנגשות הזאת בין העלילה הסוערת והגישה המחוסרת חסרת-ההם יצא סרט ארוך מאד, משעמם, מגוחך במקומות

צירי שראל במוסקבה, שמואל אדושיב ורעייתו רחל. במפגש בדורקע אחר נצחון קל על הלבנונים, ביצוע נפלא של התקווה

רבים, המראה לרוב את שני הגיבורים, דוד (גריגורי פק) ובת-שבע (סוזאן היורד). מדברים בדחילו של תפילה, מכינים זה בזה. לא נעשה כל ניסיון לתאר את רקע המאורעות, ותמונות כלליות ותמונות גוף חסרות כמעט לחלוטין. אף-על-פי שהשיח אינו יורד לרמה שציגה את שמשון ודלילה, נר"א שהמחברים לא הבינו או לא העזו להבין את המשמעות האמיתית של העלילה.

"מצוד דרמטי"

זהו סרטו הראשון של הבמאי האיטלקי ג'וזפה דה-סאנטיס (השני היה האורז המר) וכבר ניכרים בו אותות סגנונו המיוחד: שימוש בכל סממני הקולנוע, טכניקה משובחת, להיטות להשתמש בכל התצלולים האפשריים. מצוד דרמטי הוא סרט אכזר, מילודרמה

(לא מרתקת ביותר) אודות גנגסטרים איטלי-קים, אלימות, ארוטיקה משמשים כאן בעריבוביה הרגילה בסרטים איטלקיים, "ויאליטיים". זהו שעטנו שיש בו נקודות מעניינות רבות: תמונות המון, גופים, משחק מצויין (של אנדראה צ'י, ויזיו גיאני), אם בסך הכל הריו זה בגלל הסיבה הפשוטה כי הוא חסר רגש אמיתי, המאורעות שבו הם כה מרורים, כה בלתי מתקבלים על הדעת, כה עשיריים במיוחד כדי להדהים (בצורה זולה) עד כי הם מטשטשים לחלוטין כל עמקות שהתכוון לה, אפשר, הבמאי.

"אמט לקול תופים"

בכל הוליווד קשה למצוא רעיון מקורי באמת. על כך, כאשר עלה בירי מחברי מסע לקול תופים למצוא משהו שנראה להם כחדש, עטה חברת ווארנרס על השלל, המדובר הוא במלחמת סכינים המתחוללת מתחת לפני מימי של אגם, בין הגיבור, קופר, לבבל האינדיאני, קרב תת-מימי כזה היה חידוש אף לגבי שחקן ותיק (למעלה מעשרים שנה) כגרי קופר, אבל אינו מועיל: הסרט נכשל. הסיפור אודות סרן (קופר) המשמיד מבצר אינדיאני (התקופה פלורידה 1840), משחזר ממנו נערה (מרי אלדון), שם עליה יד, לאחר מכן גם שפתיים, מתמשך בעצלתיים. צילומי הנוף המרהיב, שנעשו בצבעים, אינם מועיילים. מאורעות נשנים וחוזרים, הדמויות חסרות עניין. אפילו גרי קופר נראה משועמם.

"בובתי יקרה"

עלילה טפשית כזאת קשה למצוא אפילו בסרטים: פטסי דאגלס (בטסי דרייק) עובדת בסוכנות לפרסומת, היא נוכחת כי רק נשים שתנוקות בנורעותיהן זוכות במקום ישיבה, בשעות הדחק, ברכבת התחתית, היא נוטלת בובה, נושאת אותה עמה, מנצלת אותה כדי לזכות במקומות ישיבה.

כיוון שהבובה נראת על שמו של סירוס בקסטר (אדמונד גוון), מיליונר עשיר הסבור כי לפטסי באמת תינוק בשם הזה, הסבך מתעבה, העלילה נעשית סמיכה יותר ויותר עד הסוף הנשיקתי, הבמאי, ברטיין ווינגטס, הצליח, בדרך פלא (הודות לטכניקה בטוחה), להפיק מן העלילה והמצבים את מלוא מידת הצחוק האפשרי.

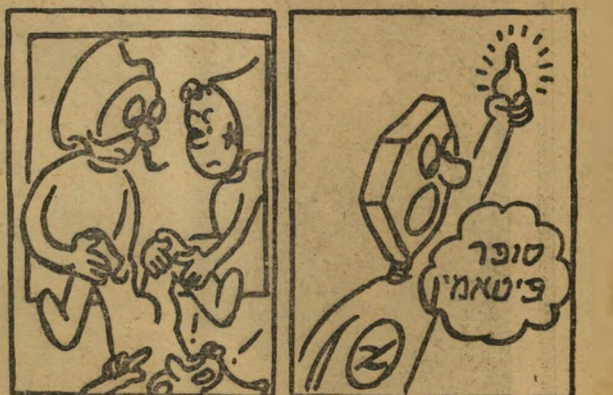
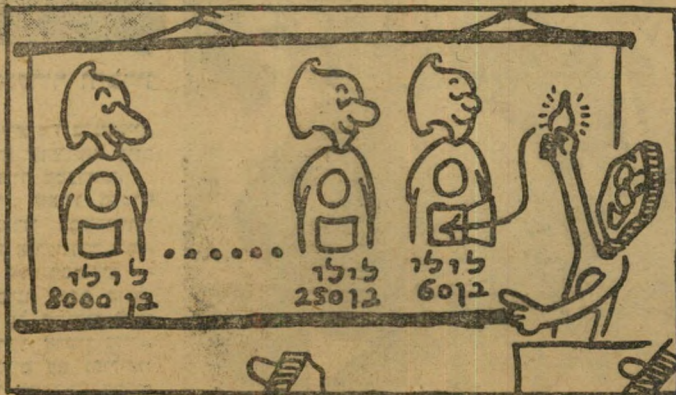
"אגרופי הזעם"

פאול קאלאן (טוני קרטיס) היא צעיר חרש-אילים ההופך מתאגרף מקצועי מצליח, הנשים בחייו הן שתיים: סוגיה (ג'אן ספר-לינג), זמרת מועדון לילה הלוחשת עליה אל כספו, השנייה היא עתונאית צעירה, אן (מרינה פרימן) המבינה אותו והמעוניינת לעזור לה. לאחר שהוא עובר גילתה, לומד לדבר ולשמוע, מאבד את כוח השמיעה בעת מלחמת זירה, נופל לתוך זרועותיה של אן ומתחיל קצת לפגל המלה "סוף" לשמוע שוב. המעגל הזה של לא-שומע, כן-שומע, לא-שומע, כן-שומע, יכול לעבור אצל הצופה רק טעם רע למרות המשחק שהוא טוב למדי.

בקצרה

המצוד ה. סרט לא חדש (1936), אודות רופא צעיר, עלייתו (התמדת) וידידותו (המוסרית).

הרפתקאות בעולם ההוא

"שוב לא נהיה עוד תלויים בחסיפת ילדים-פדי לקיים את המפלגות!" קרא, "יחסי הכוחות הנוכחי ב'אחמפליז' גות יתה נצחי! שוט מפלגה לא תגדל יצא תקטן, אנו נפסיק ליצור ילדים חדשים, ואת אלד אשר יכבר יצנו, נחטל!"

מוטקה, שרות' וטוטו החזיקו ברגלין, שמע את דבר המזיקה אשר ראש מפלגת אנוראנו הודיע עליה לחבריו: חוקרי המפלגה המציאו חומר חדש, סופר-פ'טאמין, ה' מאפשר להאריך את חיי הלוחאים עד אין סוף.

אחרי שהתפוצצה הגיעה רותי לכוכב מרובע, מאולס נוצע של אנשי-מפלגה בעלי רמקולים במקום ראשים. שם נכלאה בכית המשוועים, מקום משכנם של הדולאים שי נודדו בטעיות בעל-ראשית. משוגעים אלה יצרו מחתרת בהנהגת טוטו מנהיגם ומוטי קה, אישי-הפדמ"ח. יחד עם שניים אלה יצי

אחרי שהתפוצצה הגיעה רותי לכוכב מרובע, מאולס נוצע של אנשי-מפלגה בעלי רמקולים במקום ראשים. שם נכלאה בכית המשוועים, מקום משכנם של הדולאים שי נודדו בטעיות בעל-ראשית. משוגעים אלה יצרו מחתרת בהנהגת טוטו מנהיגם ומוטי קה, אישי-הפדמ"ח. יחד עם שניים אלה יצי

בן הקוזקים לא התרגש

על גיפנים המושגים. עסקה בחירות עמוקה עורר האויב לשם חבלת גשרים ומחסני דלק, אוסף אינפורמציה, שיחרור שבויים והקמת מחתרת ערבית. כעבור שנים נתנה ליצחק שדה את ההשראה ליום את יחידות הגיפנים שהתפרסמו במלחמת העצמאות.

פופסקי חיפש מתנדבים ליחידות. שאלתיאל בן-יאיר חיפש יחידה מעניינת. השניים נפגשו, שאלתיאל הפך סרג'נט בצבא הפרטי, נחשב בעיני כל לסקוטי. הוא למד את מלאכת החבלה והסיירות, עבר תקופת אימונים בבריטניה. באחד הימים נשאר עם קבוצת אוסטרלים רחוק במדבר, ללא תחבורה, בעורף האויב. האוסטרלים רצו להיכנע, אולם צ'ארלי ואוסטרלי אחד יצאו לדרך לבדם. שאר האוסטרלים התביישו, הצטרפו אליהם. אחרי הלילה של שבועיים במדבר השמים, כמעט בלי מים, הגיעו לקיום הבריטים. שאלתיאל שכב חודשים בבית חולים.

אחרי שחזר מבית-החולים נודע לו כי נתגלה שהוא חבר אצל ושהעביר נשק לארץ. הוא לא חיכה לתוצאות החקירה, הוציא פסק-דין בעצמו: הוא ערק מן הצבא הבריטי.

בשטח. כמו חיה

בארץ חזר שאלתיאל לתפקידו הקודם באצ"ל. הוא השתתף בפעולות, היה מפקד חולית-הפרוצים בפעולה המפורסמת של פיצוץ מלון המלך דוד. באחד הימים, כשסיר בגליל, הבחין ביחידה של פלמ"ח שערכה לו מארב. הוא עקף את היחידה, הופיע בעורפה וביקש אותה באדיבות להרים את הידיים. ההמשך היה בן-יאיר טיפוס: אנשי הפלמ"ח ישבו שעה כשידיהם מורמות. כששאלתיאל משוחח אתם ברצינות, מנסה לשכנעם שדרם מוטעית. אחר אמר להם שלום, הסתלק. אולם ברבות הימים חדל האצ"ל למצוא חן בעיניו. הוא פרש, ישב בבית, היראה, לבסוף החליט להצטרף לאצ"ל, שימש בו חבלן, סירר ואיש מודיעין.

כשפרצה מלחמת העצמאות, ערך לח"י תכנית פנטסטית להשתלט על רכבת ולחדור לשטח ערבי. שאלתיאל נשלח להכשיר את הקרקע, כשכביסו תעודת זהות מנדטורית על שם סוחר סוסים. הוא בילה בשטח וחזר בשלום. אולם התכנית הגדולה לא הוצאה לפועל. קמה המדינה וח"י התכונן להצטרף לצבא. מדריכי לח"י רוכזו באחד המחנות, עברו קורס מזווה של ממ"מים כדי להכניסם לצבא כמפקדים. אחד מהם היה שאלתיאל בן-יאיר. אחר היה עמוס קינן.

בכל זאת התגייסו שניהם כטוראים, איש איש מסיבות פרטיות משלו. אולם באחד מגדודיו של יצחק שדה עלו שניהם: שאלתיאל הפך תחילה ממ"ם, עלה לדרגת סגן מפקד הפלוגה בה שירת עמוס כמ"ם, הפך אחר-כך מפקד פלוגת זחלים. הוא ישב בטאנק הראשון שנכנס לעוגה אל חפיר. אלוף יצחק שדה ומפקדיו העריכו מאד את כשרונו הטבעי להתמצא בשטח, כמו חיה, שעו לא פעם לעצותיו.

כדור בין השערות

שאלתיאל היה חייל לדוגמה, הצטיין בעיקר בפיקוד על אנשי גח"ל. בצבא התהלכו עליו סיפורים אינסופיים. לוגמה: כשפיקד על משלט, הודיע אחד הבחורים שהוא עומד לערוק. שאלתיאל נתן לו להתרחק מרחק מאה מטר, ירה כדור אחד מרובהו. הכדור עבר בדיוק בין שערותיו של הערוק. הבחור חזר והענין חוסל.

בגמר המלחמה הצטרף שאלתיאל מדי פעם לצבא-הקבע לתקופות קצרות. בשאר הזמן עבד כחבלן בחברת מקורות. את ימיו בילה בביתו בגוש-שלמה, ליד תל-מונח, מקום בו מחזיק אביו מוסד פרטי לחולידות. שם נמצאת ספרייתו המורכבת מארבעה חלקים שונים: היסטוריה, תורת הצבא, גידול-בהמות וספרות יפה צרפתית. שם גידל את זחליו ואת כלביו, מנע בולטריאר, שאת אמו קנה במחיר 500 לירות שטרלינג באנגליה.

באחד הימים שמע אביו במקרה, בשידור רדיו ממוסקבה, ששערה אחיו של שאלתיאל, שחזרו לרוסיה מפני שלא רצו להיות יהודים, נהרגו יחדיו בפלוגה אחת במלחמת העולם.

לפי לוח הכבוד

כשיצא שאלתיאל מבית-הסוהר, אחרי שהאזין בפנים חסרי-תנועה לפסק-דין השופט שזיכה אותו והחליט את חכונותיו החייליות, חזר לעיסוקיו הקודמים כאילו לא קרה דבר. הוא המשיך בחייו כרגיל: חייו של צעיר שהוא כמעט מושלם בגבולות קבועים ומגורים מאד, בעל חוש כבוד שהוא נדיר בנוער הישראלי, אדם שלעולם אינו מבקש בקשות, מסתיר נטייה רומנטית וסנטימנטלית עמוקה מאחורי חזית נוקשה של גבר העשוי ללא חת, אדם המתייחס ברצינות מוחלטת לכל דבר שהוא עוסק בו, החל מהכרתו הלאומית וכלה בחייו האינטימיים, אדם החסר כל ציניות בחברה שכולה צינית — פשוט מפני שאינו שם לב לדברים שאינם לפי לוח הכבוד שלמד אותו בילדותו.

* בבית-הסוהר קרא, בין השאר, ספר כרסני על גנרל מלחמת-האזרחים האמריקאית אוליסס ס. גראנט וספר על גידול סוסים.

לבן 16, בעל נטייה טבעית לעניינים צבאיים, היה בארץ באותם הימים עיסוק רב. שאלתיאל הצטרף להגנה, עבר את אחד הקורסים הראשונים לממ"מים. אולם קו ההבטחה היה זר לו. הוא מימש היגיון הפך מפקד בצבא הצבאי הלאומי הצעיר, שהפך זה עתה כוח רציני בפיקודו של צעיר ירושלמי שנודע בשם בה, וששמו האמיתי היה דוד רזיאל.

לשאלתיאל המשוּפּה, בעל הפרצוף הבליזתי-הודי, נמצא תפקיד מתאים לו. הוא סירר בכפרים ערבים בגליל, כשהעודות ערביות בכיסו, השתתף במלאכה בה עסקו אז, בנפרד, ההגנה ואצ"ל: העברת מעפילים ונשק בדרך היבשה מסוריה. בשעות הפנאי התאגף במכבי חיפה.

לא סקוטי משינך

ב-1939 נכנס היטלר לנאציזם, וכעבור זמן מועט נכנס שאלתיאל לחיל האוויר המלכותי. הוא צורף ליחידה סקוטית, סיגל לעצמו שפה אנגלית שוטפת בתוספת דיאלקט סקוטי מובהק. חבריו קראו לו ג'וק (הכינוי המקובל לסקוטי) או צ'ארלי. לפעמים גם קראו לו, בהתאם לשפמו המגודל, בודיוני.

משך זמן מה חנה בבומביי, ניצל הזדמנויות זו כדי לקשט את זרועו בכתובת קעקע: כתר דוד, נשר שלמה והאותיות נילי. הסביר הוא, כעבור שנים: רציתי שאם פעם אפול למקום רע וארצה לשכוח שאני יהודי, כתובת זו לא תאפשר לי להתכחש לעמי.

שאלתיאל בן-יאיר
ג'וק, צ'ארלי, ולפעמים גם בודיוני

האמת היא שצ'ארלי לא היה זקוק להזכרה כזאת. סיפור אופייני: באחד הימים ישב בבית-מרות. נכנס חייל אנגלי שיכור, ראה את החייל בעל המבטא הסקוטי, התייצב לפניו והפליט: "סקוטי משינך!" אחר חיכה שהחייל יתנפל עליו, כי היתה זו הדרך הבדוקה לפתח בתגרות-ידים הגונה.

כשלא קרה זבר והסקוטי לא הגיב כלל, התרחת האנגלי למראה פחדנות בזויה כזו. "מה יש? אין לך דם? לא שמעת מה שאמרתי?" שאל. הסקוטי העיף בו מבט שקט. הציץ: "אולי תגיד יהודי משינך?" האנגלי מילא אחר הבקשה, וזה מיד למהלומה אדירה ולתגרת-ידיים המבוקשת. מאז נהג שאלתיאל-צ'ארלי להכריז בקול רם מדי הכנסו לבית-מרות: "אני יהודי! שמי בן-יאיר! יש למישהו שאלות?" לרוב לא היו שאלות.

הדבר לא הציל את שאלתיאל מתקלות אחרות. פעם אחת שכב בבית-חולים צבאי בריטי כדי להחלים מהרעלת אלכוהול, אחרי שהפריז בשתייה, נהג שובק בו עד היום. פעם אחרת עמד לפני בית-דין צבאי, אחר שהרג סרג'נט אנגלי במכה אדירה אחת ששברה את מפרקתו לעיניו אנשיו. הוא יצא זכאי משפט מאחר שכל הנוכחים העידו שהיה זה פייר פיט — קרב הוגן.

פופסקי חיפש מתנדבים

באותם הימים התהלך במצרים (ובכל מיני מקומות אחרים, כולל עורף הצבא הגרמני בלוב), בן-אדם בשם פופסקי. שמו האמיתי היה ולאדמיר פוליאקוב, והוא היה פולני חניך בלגיה, שהשתכן במצרים, גילה בית-חרושת לסוכר והשתעמם. עם פרוץ המלחמה התגייס, הוסיף לצבא הבריטי יחידה מיוחדת במינה: יחידה קטנה שנשאה את התואר הרשמי, חסר-התקדים, "הצבא הפרטי של פופסקי", ובקיצור פ. פ. א. יחידה זו היתה רכובה על מכוניות-משא ואחר כך

נצח ישראל לא ישקר.

הסלפון צלצל בשעות הקטנות של הבוקר בביתו של קצין משטרה גבוה. קצין אחר ביקש איתו לבוא מיד. משהו גדול קרה: פצצה התפוצצה לפני דלת דירתו של שר התחבורה. בקיבוץ גשרים נעצרו שני צעירים. האחד נשא שם ידוע מאד: עמוס קינן. השני היה אדם בשם שאלתיאל בן-יאיר.

"מי זה? מי זה?" שאל קצין המשטרה. למחרת היום, ולמשך ימים רבים, נשארה השאלה בפי רבבות. מי זה שאלתיאל בן-יאיר? תחילה חשבו שזה שם כוזב, שבא להסוות את זהותו של צעיר ידוע מחוגיו של עמוס. אך נתברר ששאלתיאל בן-יאיר הוא אדם חי, בעל זהות מוחשית מאד. אולם החידה של האיש לא נפתרה. ככל שזכה לפרסומת רבה יותר, כך נעשה מסתורי יותר. בכל משפט שהפליט מפיו הגביר מסתוריו אלה.

כשהגיע במשפטו, דיבר הצעיר בעל הקומה הבינונית, העיניים הנוקבות והשפם המגודל בקול נמוך, חופשי מכל רגש. "דבר בקול רם!" ציווה עליו השופט, "תאר לך שאתה עומד לפני פלוגתך וצריך לצעוק!"

שאלתיאל לא הגיד עניין, "לעולם איני צועק על אנשי", אמר חרישית, "אני מדבר בשקט, הם שומעים לי!" היה זה משפט כמעט קלאסי, שהגדיר את מהותו של האיש עצמו. האיש אשר שותפו לספסל נאשמים, עמוס קינן, הגדיר אותו כאדם מסוג, מכונס בתוך עצמו, שתקו, שמעולם אינו מבקר בבת-רפה.

סוסה עמדה לפני האוהל

לפני 29 שנים (בערך) נשמע קול צווחה באוהל של עור שהוקם במתולה. לפני האוהל עמדה סוסה מקושטת יפהפיה. היה זה ההגה הראשון שנפלט מפיו של שאלתיאל. האוהל והסוסה באו למלא אחרי מסורת עתיקה-יומין שלא נולדה בין הרי הגליל העליון, אלא בעמקי הנהר דון.

כי, זכוריו של שאלתיאל לא היו יהודים כשאר היהודים. הם לא היו יהודים כלל, במידה שהמושג בא לסמן עם או גזע. הם היו קוזקים רוסים, שהצטרפו לכת הסובוטניקים, "שומרי-שבת" נוצריים, החליטו לעלות לארץ הקדושה כדי למלא יעוד דתי. כמה מבני הכת עברו ליבנאל, לסגירה, לכפרים השכנים. סבו של שאלתיאל עבר למתולה. זה היה לפני 41 שנה, בימי זוהרן של העלייה השנייה.

סבא זה היה קוזק של הקוזקים. הוא מת בגיל 93, באמצע החריש. האב עבר לחיפה, עסק בחקלאות. הקים לעצמו משק במקום שם עומד כיום משק גור.

בבוקר היה שאלתיאל הקטן עולה על סוסה, רוכב לבית-הספר העממי בחיפה. את הסוס היה קושר ליד בית-הספר, חוזר עיניו בתום הלימודים הביתה. אולם החינוך שניתן בבית-הספר הארצישראלי לא מצא חן בעיני האב הקוזק. הוא חשב אותו לרכרוכי, בלתי מתאים לגבר, לכן הוביל באחד הימים את שאלתיאל בן-ה-9 למלח חיפה העלה אותו על אניה ושלת אותו, לבדו, ללמוד במרסיל הצרפתית בבית-ספר שנועד לחנך פרחי קצינים לימיה הצרפתית.

להיות פיראט, מה?

חמש השנים הבאות היו מכריעות בחיי שאלתיאל. הוא שכח, כמעט, את שפתו העברית, שקע בתרבותה של צרפת, בהיסטוריה שלה ובספרותה.

חייו היו ברורים לו: הוא יהיה קצין בצי המלחמה של צרפת, יעלה לדרגת אדמירל, יצא בקרבות גדולים ומפארים. כהכנה לכך התחנך כיאה לאדמירל צרפתי: למד לשלוט בעצמו בכל המצבים, לבדו לפחד ולחולשה, להתחמק בכבוד לממונים עליו ובעדינות לנתונים למרותו, להימנע מקללות, מגיופים, ומכל דבר אחר שאינו יאה לבן אצילים. עד היום לא שמע עוד איש מפיו של שאלתיאל בן-יאיר קללה, גידוף או סיפור על הרפתקות אהבים. כי שאלתיאל הוא אחד הצעירים המעטים בארץ המאמנים כי חייהם הפרטיים שייכים להם בלבד.

הצי הצרפתי איבד אדמירל לעתיד, ושאלתיאל בן-יאיר איבד קריירה, כשנתגלה לילה אחד בבית-הספר שמיטתו ויקה. שאלתיאל לא סיפר לאיש, גם לא למוריו, איפה בילה לילה יקר זה. הדבר נשאר בגדר ניוושים בלבד, ניוושים אשר בעיר-נמרסיל נוסים בטבעם לפנות לכיוון שיגרתו.

אולם התוצאה לא היתה בגדר ניוושים: מנהל מרוגז הודיע לנער בן 14 שאינו ראוי להמשיך וללמוד בבית-ספר שנועד לאריסטוקרטים. מכיוון ששהותו בצרפת היתה מותנית בלימודיו באותו בית-ספר הופיעו שני שוטרים בבית הספר, הוזמנו את הצעיר להלוות אליהם והובילו אותו לגמל, על מנת להפקידו באניה שעמדה להפליג לארץ-ישראל. שליחות זו לא נוצעה מעולם. שאלתיאל בן-יאיר התחמק מידי שוטרי ליד המזח, חזר העירה ונשאר, מן הסתם, במקום שבגללו קרה מה שקרה. חיש מהר מצא לעצמו קריירה אחרת. במקום לפקד על אניית-קרב מרחיבת-עיניו בצל הדגל בעל שלושת הצבעים, הפך ימאי מתלמד בסירה קטנה ששוטטה בים התיכון, התקרבה בלילות לחופים. שום דגל לא התווסף על חרנה של סירה זו, אך הוא נופף בדמיונם של בעליה. היה זה הדגל השחור והבינלאומי של עם המברחים.

אידיליה זו נמשכה שנתיים. או נתפס בן ה-16 על-ידי המשטרה הצרפתית. הפעם הקפידו עליו יותר: הוא הועלה על אניה, הוחזר לארץ-ישראל.

כשראה אותו אביו, זו הפעם הראשונה אחרי שבע שנים, הסתכל בו קצרות, הפליט: "רצית להיות פיראט, מה?"

(המשך מעמוד 4)

14

הלבנון

רצונו של שמעון

אלחורירי ירד, שמעון עלה — המשטר בעינו עומד. משפט זה מסכם את כל שהתרחש בלבנון משך השבועיים האחרונים מאז התפטר בישראל אלחורירי מנשיאות המדינה ובמקומו נבחר כמיל שמעון. שניהם בני העדה המרוניטית, שניהם נמנים על המשפחות הגדולות ביותר בארץ, שניהם שייכים לאותו מעמד של מדינאים בעלי אחוזות הישול בלבנון מאז היווסדה. ההבדל העיקרי בין השניים הוא קטן: כמיל שמעון יותר צעיר (52), הבטיח — לפחות באסיפות פומביות — ללחום בשחר תות, תומך בהידוק יחסים קיצוני עם שאר ארצות ערב. הוא יודע כי מדינה קטנה כמו הלבנון אינה יכולה לחיות כיחידה מבודדת. מבחינות רבות מצבה כמצב ישראל במרחב; אולם שלא כשארל, השתלבותה של הלבנון במסגרת המרחב תלויה ברצונה בלבד. ורצון זה אומר כמיל שמעון לממש — אם המשפחות הגדולות שהעלו אותו לשלטון תתנה לו לפעול.

איראן

רק אסע תענוגות

משך חודשיים בילה ויליאם ("פיט") גיונס באיראן. בקורו, הוא טען, היה מסע תענוגות ותו לא. כל פעם שעתיד איראני או עיתון חוץ היה מפרסם ידיעה סנסציונית או נחוש לא פחות רעשני על תוכניותיו של גיונס בדבר הפעלת תעשיית הנפט האיראנית, היה גיונס ממחר לפרסם הכחשה. גם ביקורו בעיר הנפט עבדאן לא היה אלא נסיעה לדרום הארץ. המעניין מבחינה ארכיאולוגית. כאשר נשאל גיונס על מה שוחח עם הנשיא טרומן כשנתקבל עליו טרם צאתו לאיראן, נראה פיט גיונס מופתע ביותר: "שוחחנו רק על עניינים אישיים. הרי שנינו ילידי מדינת מיסורי".

אך איש לא האמין לו. כי ויליאם ("פיט") גיונס בעל עבר עשיר בכל הנוגע לענייני נפט — ובעיקר כשהעניינים מסובכים בתכוכות בינלאומיות חמורות. הוא החל את חייו בעסקי כפקיד גמון של חברת קטנה למכירת נפט, טיטס טרביס, עתה הוא אחד ממנהליה הראשיים של החברה, שהפכה תשעית בין חברות הנפט של ארצות הברית. משכורתו השנתית של גיונס: 150,000 דולר. את עסקו הגדול הראשון ביצע גיונס ב-1935 בשנת 1935 הלאמה ארץ זו את תעשיית הנפט שלה, שהייתה שייכת לחברה האמריקאית האדירה סטנדרד אויל. החברה הטילה חרם על כל מי שינסה לעזור למקסיקו בהפעלת התעשייה או בשיחוק הנפט. אך גיונס לא היתרשם ביותר מאיומי החברה הן גדולה: הוא פנה לממשלת מקסיקו, קיבל

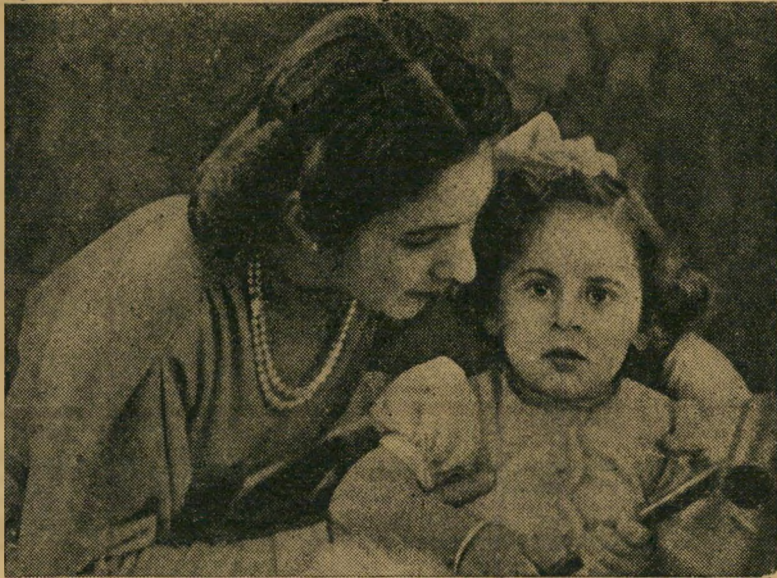
על עצמו ליעל את המפעלים, להפיק ולשווק את התוצרת.

עלה מפיקה מקסיקו פי שלוש נפט מאשר לפני ההלאמה. שותף עיקרי במפעלי הע"נ: חברת טיטס טרביס האמריקאית. פרטים אלה פורסמו לא פעם בעיתוני איראן, שכולם ניבאו כי גיונס ימלא אותו תפקיד בארצם. ואם ביקר בביתו של מוסאדק או במשרדי חברת הנפט האיראנית הלאומית, היו מיד מתפרסמים סיפורים על הסכמים מרחיקי לכת.

הידיעה כי חברתו של גיונס שלחה לעבדאן ציוד וחלקי חילוף יחד עם שמונה מהנדסים לחקן את הנזק הרב (אומדן רשמי: 30 מיליון דולר) שנגרם למפעלי עבדאן גופתה עד כי נדמה שמפעלי הנפט עומדים לחדש את פעולתם תוך שבועות אחדים. רק שגיונס המשיך להכחיש את הכל. אך העי-

הצעירים המצריים כי יש להדחיק מן השלטון. אולם עיתונים מצרים רבים סוברים אחרת: התחלת הסוף של פארוק באה ביום בו הודיע כי אשתו הראשונה, המלכה פרידה, ביקשה, וקיבלה ממנו, גט. ייתכן שזה לא כל כך נכון מבחינת המדיניות המצרית, מוסרי פים אותם העיתונים, אך אין כל ספק כי זה נכון מבחינת האיש הפשוט ברחוב ויחסו היומיומי למלך המודה.

בזה אחר זה הופיעו ששה שבועונים חשודים כשעמוד השער שלהם מוקדש למלכה לשעבר, ששמה עתה סאפינא זולפיקאר*. בפנים פורסמו מאמרים וציטוטים על חייה של האשה הצעירה והחיננית, "אהובת העם", שעזבה את בעלה כשלא עלה בידה להוציא מדרך השתיות והרקבון שבחר ללכת בה. כתב אלמוטאוו: "היא היתה, למעשה, הראשונה שתבעה את השינויים שהצבא הת-

המלכה לשעבר פרידה ובתה הצעירה, הנסיכה פאיקה

סאפינא זולפיקאר או פרידה או "זו שאין דומה לה"

תונאים — ואנשי הנפט והמדיניות הבינו לאומיים — לא השתכנעו. הם זכרו כי ה"תופעה המצרית ביותר בכל פרשת מקסיקו היתה שמשך כל השנים הארוכות שהתנהל המשא ומתן בין ממשלת מקסיקו וגיונס הכחיש זה כלל תוקף כי ביקוריו במקסיקו היו דבר אחר מאשר מסע תענוגות בלבד.

מצרים

מלכת הלבבות היפהפה

בדרך כלל מקובלת ההנחה כי גורלו של פארוק נחרץ ביום אשר בו החליטו הקצינים

עתה לתבוע. היא ביקשה את הדחת אותם האנשים שהקצינים דרשו כעבור כמה שנים כי יסולקו מחצר המלך, ניסתה להשפיע על המלך הפושע לתת לעם את אותן ההקלות שהצבא מבצע עתה. משלא הצליחה, עזבה את הארמון. "הקצינים", המשיך השבועון, "נהגו אחרת. משלא הצליחו לשכנע את המלך לקבל את דרישותיהם — היה זה המלך שעזב את הארמון". לכן יש לראות במלכה

* שמה הראשון, פרידה, ניתן לה עלידי פארוק ביום נישואיהם, ופירושו "זו שאין דומה לה".

המודחת סמל ההפיכה המשחררת. "תנו לי את בנותי!" לא רק הש"בועונים הקדישו את עמודיהם לסאפינא האנם (גברת). העיתונים היומיים פורסמו את קורות חייה, את הפרטים הרבים שנאסרו עליהם לפרסום משך שנות המלוכה של פארוק. "היא אסור לנו אף להזכיר את שמה", הם גילו. רחובות וכיכרות שנקראו על שמה קיבלו שמות חדשים. המלך הטיל סביבה רשת של מרגלים והיה אף חשש לחייה; הוא אסר עליה להנשא בשנייה, החריה את רוב הרכוש שנרשם על-שמה בעת היותה מלכה. אך המכה האכזרית ביותר שפארוק הנהיג לאשתו הקודמת היה סירובו להשאיר לה את שלוש בנותיהם בצאתו לגלות.

משך שנות פירודם נהג פארוק להרשות לשלוש הבנות לבקר את אמן אחת לשבוע. "יודעתי שזה לא יכול להמשך", מספרת עתה סאפינא. "משהוא אמר לי כי יקרה אסון גדול. והנה זה קרה. הוא לקח את בנותי". ובמרה בבכי היא הוסיפה: "בנותי היקרות! תנו לי את בנותי!".

הדבר זכה, כמובן, לפרסום אוהד, עורר קיטרונים נוספים על המלך השפל שלקח עמו שלוש בנות עדינות לחיי ניון בגולה.

קיצוניות זו של גידופים מצד אחד והערמת תשבחות על "מלכת הלבבות" אינה תופעה מקרית. החברה המצרית, אשר כולה בנויה דרגות ודרגות וחדורה הערצת משפחת הא' צולה, לא השלימה עדיין עם המצב החדש חסר הבאשאים והביים.

התשבחות למלכה הקודמת היפה, הבלטות הצד האציל והטהור של אופייה, עשויות להחזיר בעם כי לא כל בני המשפחות הגדולות הם נבלים. בצורה זו, מקווים בני אותן המשפחות, יוכו במעט מהרצון הטוב השופע לכוון סאפינא האנם וזולפיקאר.

סומבריו נ. טרבוש

תעשיית הטרבושים, שקיבלו באהדה שלוחה את ההפיכה הגדולה של הגנרל נגיב סוערים וגועשים בפני האפשרות של הפיכה שנייה, קטנה בהרבה. המדובר בהצעה שהוגשה על ידי כמה אנשי ציבור ידועים להחליף את הטרבוש הלאומי בסומבריו, כובעיקר מן הסוג המקובל במקסיקו ושאר ארצות דרום אמריקה.

לדבריהם מתאים הסומבריו יותר מהטרבוש בוש לאקלים הלוהט של מצרים, עשוי חומר המאפשר איחור מסוים של הראש, מצל בשולי הרחבים על פני חובשו. להתנגדותם של תעשיית הטרבושים אין עדיין כל רקע אידיאולוגי — הם פשוט טוענים שההפיכה הזאת עלולה לחסל את מקור פרנסתם של אלפי פועלים מצריים העוסקים עתה בייצור כיסוי הראש האדומים.

ואחזת הפועלים טרם פותחה בין פועלי מצרים במידה כזאת שיחוק בחשבון כי ה"פועלים העוסקים בייצור הסומבריו ייהנו עקב החלפת הטרבוש משפע מיוחד.

פתרון הבד. הספר והבמה

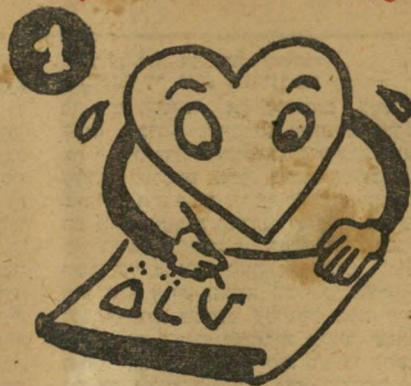
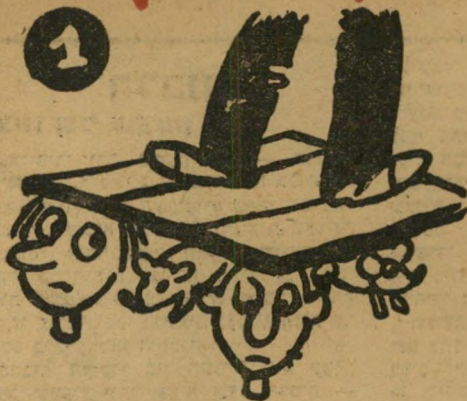
סדרים: 1 — "הלב השונה"; 2 — "סוד מדיני"; 3 — "הוא רץ כל הדרך"; 4 — "שטן הבשרים"; 5 — "ארבעה בני'פים".
ספרים: 1 — "מבעד ציור"; 2 — "רחובות הנהר"; 3 — "המנילות הננוזות"; 4 — "פנקס פתוח";
מחזות: 1 — "על עכברים ואנשים"; 2 — "שש נפשות מחפשות מחבר"; 3 — "הנעה והכושה"; 4 — "המעגל המרובע"; 5 — "כתיאבון ישראל".

תשבץ 135

(ערוך לפי מתכונת הכתיב העברי המלא)
מאוזן: 1) על דעת ה... ועל דעת הקהל;
2) משורר המרד והשוואה של יהודי פולין ה"בוחים בירי היטלר"; 10) האדם הפרימיטיבי רואה אותו כמרקז לרגשות אנוש; 11) כל הנחלים הולכים... הים; 13) ... כל שכן; 14) תרו אחרי עשב; 15) לא המעשה עיקר אלא ה...;
17) מטבע יפני; 19) טחן אותו עד...; 20) בעל השכלה; 22) מכסים את הגנות ברבים מכפרינו; 25) חלק הספר; 26) שור ו...;
27) יראה; 30) עיר ישראלית; 32) ... ממשע; 33) בקרבו; 34) עושה להטים; 36) קליפת הענבים; 37) היהודים והמוסלמים מוזקקים לו;
39) כונה גם חובב, יתר ועוד; 41) מפה לאוזן;
42) ... בבר; 44) חברת שיכון גדולה שאורחים רבים חלו בה את תקותם; 46) ... מחפש את המחר; 48) תאריך בספירת העומר; 50) אבי

9	8	7		6	5	4		3		2	1
		14			13		12	11			10
	19		18	17		16			15		
			24		23	22				21	20
		28		27			26			25	
		33			32			31	30		29
			38		37			36		35	34
		43	42			41			40		39
				46			45		44		
				52	51			50		49	48
					57		56	55		54	
				60							59

אבנר; 51) יען; 53) קומפוזיטור בעל "הזמנה למחול"; 55) כ... המלך; 57) קטנה שבעדר; 58) מאותיות האלפא ברא; 59) מתרגם אמן שעמד במשימה הקשה של חרגום שלום-עליכם לעברית; 60) בעלי האמונות הטפלות מיחסים לדבר זה כח רב.
מאוזן: 1) מי יתנני במדבר... אורחים; 2) מסתפק ב... חרובים מערב שבת לערב שבת; 3) ממשל תאורה; 5) רואה... הרים כהרים; 6) המלך עבדאללה אהבו יותר משהאבה את טלא; 7) ... מרע משחולל; 8) מועצה; 9) מונח ספורטאי הנהוג בעיקר בבוס והמציין חיסול מחלט של היריב; 12) ישן; 15) ... בכל פסור — מעקרונות התלמוד; 16) בכמות גדולה; 18) בתולה מיתולוגית ידועה; 21) אחד ממצבי הצבירה של המים; 23) שוגא; 24) דבר הפר; 26) מענין כ... דאשתקד; 28) יש לי... אחי; 29) ד"ר אורן הצליח להשיג אצלו תוצאת תיקון באולימפיית השחימת; 31) מוכן ו...; 32) על... התערך; 35) מדוע אדום ללבושך וב' גדיך כדורך ב... (ישעיהו); 37) ... לב — פחד; 38) אחד המושגים שבין מנהיגי מפא"י; 40) שלילי; 41) כלא לרגליים; 43) ... מאין באת ולאן אתה הולך; 45) מתחרה; 46) חוקי משטר ו...; 47) הסתכסך עם שר הפנים שפירא; 49) אדם במיטב שנותיו; 52) קיים; 54) מלה מגבילה; 56) בעל תאווה אינו אומר לעולם מלה זאת; 58) ... בן בקר.

הבר, הספר והבמה

הפעם החליט דוד לא להסתפק בחידון סתם, מגיש לקוראי "העולם הזה" משחק חברותי שנושאו חבר, הספר והבמה. כללי המשחק פשוטים למדי: עובד פענוח כל תמונה (מומין) - סרטים - באמצע - ספרים; משמאל - מחזות) ומציאת השם אותו הוא מייצגת וזכה הפותר בנקודה (ובין קוראים שונאי-השבון - בקריאת-מקהלה "גאון!" או "גאון-גאון!" או "אפילו" "גאון-גאון" גאון! "הכל לפי הגרון) המרכיב בנקודות מנצח, כמקובל. לשם ביקורת אפשר להשיג תמוש בפתרון הנמצא מעבר לדף. למעוניינים בנצחון בטוח, מוטב לעיין בפתרון למפרע.

